

Nr 212.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling m. m.; given Stockholms slott den 9 mars 1934.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling;

2) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård; samt

3) lag angående ändrad lydelse av 38 § 2 mom. samt 74 och 92 §§ lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

Förslag

till

L a g

**om ändrad lydelse av 1 § lagen den 12 juni 1885 (nr 27)
angående lösdrivares behandling.**

Häri genom förordnas, att 1 § lagen den 12 juni 1885 angående lösdrivares behandling skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Var, som — — — lag sägs.

Till enahanda — — — eller sedlighet.

Personer under tjuguet år må ej såsom lösdrivare behandlas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1935; därvid skall iakttagas, att beträffande person under tjuguet år, vilken före nämnda dag dömts till tvångsarbete genom utslag, som vunnit laga kraft eller ej överklagas, verkställighet av tvångsarbetet skall äga rum enligt lagen angående lösdrivares behandling;

att vad i 12 § av sistnämnda lag föreskrives ej må tillämpas på den, som icke fyllt tjuguet år;

att när någon, som ej fyllt tjuguet år, frigives efter att hava undergått tvångsarbete, han skall i enlighet med det för honom utfärdade pass begiva sig till den ort, dit han förpassats, och ofördröjligen anmäla sig hos barnavårdsnämnden därstädes; samt

att, när eljest person under tjuguet år frigives, efter att hava anhållits eller häktats för lösdriveri, han skall överlämnas till vederbörande barnavårdsnämnd.

Förslag

till

L a g**angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1924 (nr 361)
om samhällets barnavård.**

Härigenom förordnas, att lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård skall så ändras att lagens rubrik erhåller ny lydelse, att 1 §, 2 § 1 mom., 8 § 1 mom., 9 § 2 mom., 18 §, 20 §, 22—25 §§, 26 § 1, 3 och 4 mom., 27 §, 28 §, 30 §, 31 §, 32 §, 35 §, 37 § 2 mom., 38 §, 40 §, 43 §, 44 § 2, 3 och 4 mom., 45 §, 46 §, 48 §, 62 §, 63 §, 65 §, 73 §, 74 §, 75 § 1 mom., 78 § samt 81 § 1 och 5 mom. erhålla ny lydelse, att 3 och 4 kap. erhålla nya rubriker samt att underrubriken före 35 § erhåller ny lydelse, allt på sätt nedan anges:

Lag om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag).**1 §.**

Varje kommun har att i enlighet med bestämmelserna i denna lag ordna sin barnavård och vidtaga åtgärder till skydd för ungdom inom kommunen. I varje kommun skall finnas en barnavårdsnämnd. Vid handläggning av ärenden rörande ungdomsskydd må nämnden kallas ungdomsnämnd.

Vad nedan i denna lag är stadgat med avseende å barnavård skall jämväl äga tillämpning i fråga om ungdomsskydd, men skola eljest lagens bestämmelser, där de angivas gälla barn, icke äga tillämpning beträffande ungdom, mot vilken åtgärd vidtages med stöd av 22 § d).

Hava två — — — motsvarande tillämpning.

2 §.

1 mom. Barnavårdsnämnden har att med uppmärksamhet följa de inom kommunen rådande förhållandena i avseende å barns och ungdoms vård och uppfostran samt noggrant tillse, att barn och ungdom, som vistas inom kommunen och äro i den belägenhet, att det enligt denna lag ankommer på nämnden att ingripa, bliva föremål för dess åtgärder.

Särskilt åligger det nämnden

att, i fall, som avses i 22 §, taga befattning med misshandlade, vanvårdade eller för annan fara till liv eller hälsa utsatta barn samt barn, som äro vanartade eller i fara att bliva vanartade, ävensom ungdom, som är hemfallen åt ett oordentligt, lättjefullt eller lastbart levnadssätt;

att, på — — — över fosterbarnsvården.

Jämväl i — — — med kommunallagarna;

att jämlikt föreskrifter, som Konungen låter utfärda, föra förteckning över dem, som äro föremål för nämndens verksamhet, samt avgiva statistisk redogörelse angående barnavården;

att i — — — och handhavande.

Hurusom den — — — i kommunallagarna.

8 §.

1 mom. Kommun, där särskild barnavårdsnämnd finnes, utser bland nämndens ledamöter ordförande och vice ordförande att tjänstgöra för den tid, de äro valda till ledamöter, eller, beträffande den, som utan val är ledamot av nämnden, för en tid av fyra år. Till ordförande må ej utses ledamot, som av nämnden förordnats till barnavårdsman.

Uppgift å — — — kassaförvaltare obehöfelig.

9 §.

2 mom. Ärende må — — — äro tillstådes.

För beslut angående omhändertagande för skyddsuppfostran, varom i 24 och 47 §§ sägs, erfordras, att flera än hälften av de i beslutet deltagande ledamöterna, dock minst tre, äro ense om beslutet.

18 §.

Har hos barnavårdsnämnden gjorts anmälan, som i 17 § sägs, eller har nämnden eller dess ordförande eljest fått kännedom om fall, då nämndens ingripande synes påkallat, skall ordföranden för ärendets beredande oförtövat söka inhämta noggrann kännedom om de på fallets bedömande inverkan omständigheter. Finnes kretsombud eller föredragande, som omförmäles i 8 § 2 mom., bör utredning verkställas av kretsombudet eller föredraganden. Kretsombud bör kallas till deltagande i nämndens överläggning.

Därest ingripande påkallas beträffande barn under aderton år, som besöker eller besökt skola, bör införskaffas upplysning om dess förhållande därstädes. Lärare eller lärarinna, av vilken barnet senast åtnjutit undervisning, bör kallas till deltagande i nämndens överläggning rörande barnet; möter hinder för personlig inställelse, bör läraren eller lärarinnan avgiva skriftligt yttrande till nämnden. För kommunen anställd särskild folkskoleinspektör bör, om han ej är ledamot i nämnden, beredas tillfälle att delta i överläggningen.

Påkallas ingripande mot någon, som fyllt aderton år, skola bestämmelserna i föregående stycke äga motsvarande tillämpning, om han besöker läroanstalt eller anledning eljest finnes till antagande, att utredningen i ärendet skulle befrämjas därigenom.

Därest utredning genom polismyndighets försorg verkställts i ärende, vari barnavårdsnämnds åtgärd påkallas, bör representant för polismyndigheten beredas tillfälle att delta i nämndens överläggningar i ärendet.

Förekommer anledning antaga, att vanart eller annat missförhållande är beroende på eller förenat med sjukdom eller andlig eller kroppslig svaghet, skall läkares yttrande inhämtas.

Tillhör den, mot vilken ingripande påkallas, församling av främmande trosbekännare, och är denna församlings föreståndare bosatt inom kommunen, skall tillfälle beredas honom att yttra sig i ärendet.

20 §.

Länsstyrelserna hava att var för sitt län vaka över att den barnavårdsverksamhet, varom i denna lag förmäles, ändamålsenligt ordnas och handhaves, så att de, som äro i behov därav, bliva föremål för de åtgärder, vilka av omständigheterna påkallas.

I allt — — — jämväl barnavårdskonsulenter.

Där så prövas påkallat, må länsstyrelse förordna vederbörande tjänsteläkare att verkställa undersökning rörande missförhållande i avseende å barns och ungdoms vård.

3 KAP.

Om barns och ungdoms omhändertagande samt barnavårdsnämndens därmed sammanhängande verksamhet.

22 §.

Barnavårdsnämnden har att i enlighet med 23—25 §§ vidtaga åtgärder beträffande

- a) barn under — — — eller hälsa;
- b) barn i sagda ålder, som på grund av föräldrarnas lastbarhet, vårdslöshet eller oförmåga att fostra barnet är i fara att bliva vanartat;
- c) barn under aderton år, som befinnes vara så vanartat, att särskilda uppfostringsåtgärder krävas för dess tillrättaförande; samt
- d) person i åldern mellan aderton och tjuguet år, som befinnes vara hemfallen åt ett oordentligt, lättjefullt eller lastbart levnadssätt och beträffande vilken särskilda åtgärder från samhällets sida krävas för hans tillrättaförande.

23 §.

1 mom. Finner barnavårdsnämnden sådant förhållande föreligga, som i 22 § a)–c) sägs, må nämnden, i den mån omständigheterna därtill föranleda, vidtaga en eller flera av följande åtgärder, nämligen

- a) tilldela föräldrarna — — — denna lag;
- b) giva vanartat — — — nyss nämnts;
- c) då fråga — — — aga; och
- d) föreskriva anlitande — — — lämplig sysselsättning.

Är fråga om person, som avses i 22 § d), skall nämnden tillhålla honom att föra ett ordentligt liv samt allvarligt erinra honom om de påföljder, som i annat fall kunna inträda för honom. Där det prövas vara till gagn för hans tillrättaförande, åligger det nämnden därjämte att söka vara honom behjälplig med anskaffande av arbete eller vidtaga annan tjänlig åtgärd; och bör i ty fall efter omständigheterna hänvändelse ske till arbetsförmedlingsanstalt, myndighet, som handhar ledningen av allmänt arbetsföretag, annan offentlig eller enskild institution, hans anhöriga eller andra, som kunna finnas lämpliga och villiga att taga hand om honom eller att eljest bereda

honom tillfälle att efter förmåga ärligen försörja sig och föra ett ordentligt liv. Nämnden må ock, där omständigheterna så påkalla, uppmana hans föräldrar att tillse, att han för ett ordentligt liv.

2 mom. Har barnavårdsnämnden beslutit åtgärd, som i 1 mom. omförmäles, bör nämnden förordna om övervakning av den, mot vilken åtgärden skall vidtagas. Övervakningen bör nämnden uppdraga åt någon av sina ledamöter, åt biträde eller tjänsteman hos nämnden eller annan lämplig person eller åt förening eller stiftelse. Om övervakning må nämnden förordna även utan att åtgärd vidtagits enligt 1 mom. Närmare föreskrifter angående övervakares befogenheter och den övervakades skyldigheter meddelas av Konungen.

24 §.

1 mom. Prövar barnavårdsnämnden de i 23 § anvisade åtgärderna vara gagnlösa, eller hava sådana åtgärder vidtagits utan att rättelse vunnits, bör nämnden omhändertaga den, varom fråga är, för beredande åt honom av en efter hans egenskaper och utveckling lämpad behandling (*skyddsuppfostran*) enligt i 4 kap. meddelade bestämmelser.

2 mom. Innan barnavårdsnämnden beslutar omhändertaga någon för skyddsuppfostran, skall tillfälle beredas hans föräldrar, såvida de vistas på känd ort inom riket, samt honom själv, därest han fyllt femton år, att muntligen eller skriftligen yttra sig i ärendet.

Där så provas nödigt, må nämnden kalla den vars omhändertagande ifrågasättes och hans föräldrar att personligen inställa sig för att höras inför nämnden eller särskilt utsett ombud. Vistas föräldrarna på annan ort, må förhör utsättas att äga rum inför ombud därstädes.

25 §.

1 mom. Beslut angående omhändertagande för skyddsuppfostran skall ofördröjligen skriftligen delgivas föräldrarna samt, där fråga är om person, som avses i 22 § d), jämväl denne. Avser beslutet barn under aderton år, skall tillika skriftlig förklaring ofördröjligen avfordras föräldrarna, huruvida de samtycka till beslutets verkställande. Behörigt delgivningsbevis och förklaring skola förvaras bland nämndens handlingar samt vid dess nästa sammanträde föredragas och i protokollet antecknas.

2 mom. Lämna föräldrarna icke sådant samtycke, som i 1 mom. sägs, eller kunna de icke anträffas eller är fråga om person, som avses i 22 § d), skall nämnden, med redogörelse för vad i ärendet förekommit, så snart ske kan och senast två veckor efter beslutets fattande underställa detsamma länsstyrelsens prövning.

3 mom. Finner barnavårdsnämnden verkställighet av dess beslut angående omhändertagande för skyddsuppfostran icke kunna utan våda uppskjutas, äger nämnden förordna, att beslutet genast skall bringas till verkställighet.

26 §.

1 mom. Har underställning jämlikt 25 § ägt rum, gäller om föräldrarnas rätt att yttra sig samt om hörande inför länsstyrelsen av föräldrarna och

den, som beslutet avser, i motsvarande tillämpning vad i 24 § 2 mom. är stadgat.

Barnavårdsnämnden bör kallas att genom därtill utsedd person närvara vid förhör inför länsstyrelsen, där sådant äger rum. Om sådant föranledes av förhöret eller av skriftligen avgivet yttrande, bör tillfälle beredas nämnden att inkomma med bemötande i ärendet, innan detsamma avgöres. Yttrande bör i ärendet inhämtas från vederbörande barnavårdskonsulent.

3 mom. Finner länsstyrelsen sig icke kunna fastställa barnavårdsnämndens beslut angående omhändertagande för skyddsuppfostran, må länsstyrelsen, då omständigheterna därtill föranleda, föreskriva, att barnavårdsnämnden skall vidtaga sådan åtgärd, som avses i 23 §.

4 mom. Länsstyrelsens beslut skall så snart ske kan genom länsstyrelsens försorg skriftligen mot bevis delgivas föräldrarna samt, där fråga är om person, som avses i 22 § d), jämväl denne. Beslutet skall ock ofördröjligen tillställas barnavårdsnämnden.

27 §.

Barnavårdsnämnds beslut angående omhändertagande för skyddsuppfostran må ej bringas till verkställighet,

a) då fråga är om barn, varom förmäles i 22 § a) och b), efter det barnet fyllt sexton år,

b) då fråga är om barn, som i 22 § c) sägs, efter det barnet fyllt aderton år, samt

c) då fråga är om person, som avses i 22 § d), efter det denne fyllt tjuguet år.

28 §.

Har någon, som ej fyllt tjuguet år, under tillfälligt uppehåll inom annan kommun än den, där hans föräldrar eller annan, som har honom i sin vård, vistas, eller han eljest har sin egentliga vistelseort, beträffs med vanart eller eljest med sådant levnadssätt att ingripande enligt denna lag kan ske mot honom, må barnavårdsnämnden i den kommun, där han anträffats, överlämna honom till barnavårdsnämnden i den andra kommunen. Underlåter denna nämnd att vidtaga åtgärd, och beträdes han ånyo inom förstnämnda kommun med vanart eller levnadssätt, som nyss nämnts, må anmälan härom göras hos vederbörande länsstyrelse för den åtgärd, som ankommer på denna myndighet.

30 §.

Är missförhållande, som avses i 22 § eller 29 § 1 mom., beroende därpå, att någon av föräldrarna är hemfallen åt missbruk av rusgivande medel eller för ett lastbart eller oordentligt levnadssätt eller gör sig skyldig till grovt missbruk eller grov försummelse vid utövande av vårdnaden om underårig, eller finnes skäl till antagande, att denne utsättes för fara därigenom, att någon, som vistas i hemmet, är sinnessjuk eller lider av smittosam sjukdom, bör barnavårdsnämnden hos nykterhetsnämnd, polismyndighet, domstol, tjänsteläkare eller hälsovårdsnämnd göra anmälan härom för vidtagande av åtgärd,

som av det anmärkta förhållandet kan finnas påkallad och enligt lag ankommer på nämnda myndigheter.

31 §.

Därest i fall, som avses i 22 eller 29 §, behovet av omhändertagande för skyddsuppfostran eller samhällsvård befinnes vara så trängande, att med omhändertagandet ej kan anstå, till dess barnavårdsnämnden hinner besluta i ärendet, äger ordföranden i avbidan på nämndens beslut omhändertaga den, varom fråga är. Åtgärd, som nu är sagd, må i fall, varom förmäles i 29 §, jämväl vidtagas av annan ledamot av nämnden eller tjänsteman hos densamma, därest kommunen sådant medgivit.

Har i fall, som avses i 22 § a)—c), omhändertagandet skett utan att föräldrarna samtyckt därtill eller har omhändertagande skett av person, som i 22 § d) sägs, skall ordföranden omedelbart sammankalla nämnden för att besluta i ärendet.

Beträdes någon, som fyllt aderton men ej tjuguet år, med oordentligt eller lastbart levnadssätt, som innebär fara för allmän ordning eller säkerhet, och är faran så överhängande, att åtgärd, som ankommer på barnavårdsnämnd eller dess ordförande, ej utan våda kan avvaktas, äger polismyndighet, till dess nämnden eller ordföranden meddelat beslut i ärendet, på lämpligt sätt omhändertaga personen i fråga. Är fara, som nu sagts, ej för handen men kan personens namn, ålder eller bostad ej utrönas, äger polismyndighet omhändertaga honom tills utredning i nämnda hänseenden vunnits. Har åtgärd, som nu sagts, vidtagits, åligger det polismyndigheten att ofördröjligen göra anmälan därom på sätt i 17 § första stycket är stadgat.

4 KAP.

Om behandlingen av omhändertagna.

32 §.

Av barnavårdsnämnden omhändertagen skall erhålla erforderlig vård ävensom sådan uppfostran, som är ägnad att göra honom till en duglig samhällsmedlem.

Behandlingen av vanartade barn m. fl.

35 §.

1 mom. För skyddsuppfostran omhändertaget vanartat barn skall genom barnavårdsnämndens försorg intagas i *skyddshem*, varom förmäles i 5 kap. Person, som avses i 22 § d), skall intagas i sådant skyddshem eller i allmän uppfostringsanstalt. Den, som intagits i skyddshem, benämnes i denna lag *skyddshemselev*.

I stället för att intagas i skyddshem eller allmän uppfostringsanstalt må omhändertagen överlämnas till *enskilt hem, barnhem, arbetshem* eller *annan därmed jämförlig anstalt*, om sådant anses lämpligare för den omhändertagne

och våda för andras sedliga utveckling icke kan befaras därigenom uppkomma. I sådant fall skola bestämmelserna i 34 § gälla i tillämpliga delar.

Har barnavårdsnämnd jämlikt 25 § förordnat om omedelbar verkställighet av beslut angående omhändertagande för skyddsuppfostran av person, som avses i 22 § d), eller har sådan person omhändertagits av nämndens ordförande jämlikt 31 §, ankommer det på polismyndighet, därest den omhändertagne gjort sig skyldig till oordentligt eller lastbart levnadssätt, som innebär fara för allmän ordning eller säkerhet, att, efter framställning av nämnden eller dess ordförande, på lämpligt sätt förvara den omhändertagne, till dess länsstyrelsen eller barnavårdsnämnden meddelat beslut i ärendet.

2 mom. Har för skyddsuppfostran omhändertagen, som ej intagits i skyddshem eller allmän uppfostringsanstalt, visat sig så vanartad eller så oordentlig, lättjefull eller lastbar att hans tillrättaförande anses kräva strängare uppfostran än den, som kan meddelas i det hem eller den anstalt, dit han överlämnats, eller att hans samvaro med andra finnes innebära våda för dessas sedliga utveckling, skall barnavårdsnämnden draga försorg om hans intagande i skyddshem eller allmän uppfostringsanstalt.

37 §.

2 mom. Beträffande omhändertagen, som ej fyllt tjuguet år och icke är skyddshemselev, tillkommer barnavårdsnämnden eller den, åt vilken nämnden sådant överlätit, den rätt att hava uppsikt över den omhändertagne och att tukta honom, vilken eljest tillkommer föräldrarna.

Föräldrarna äro i avseende å rätten till umgänge med den omhändertagne underkastade de bestämmelser, som nämnden med hänsyn till hans uppfostran finner skäligt meddela; dock må föräldrar till barn, som omhändertagits för samhällsvård, ej betagas tillfälle till umgänge med barnet, med mindre särskilda omständigheter därtill föranleda.

38 §.

Anmälan om förordnande av förmyndare för omhändertagen bör, när skäl därtill föreligger, göras hos vederbörande domstol, i fråga om skyddshemselev av hemmets styrelse och beträffande annan av barnavårdsnämnden.

40 §.

Över dem, som intagas i barnhem, skall föras förteckning enligt fastställt formulär.

43 §.

1 mom. För beredande — — — tillhörigt skyddshem.

2 mom. Vanartade barn, — — — av skyddshem.

3 mom. Vanartade barn, — — — av skyddshem.

4 mom. Skyddshemselev över femton år, som är intagen i skyddshem, varom i 1, 2 eller 3 mom. är fråga, må, om han visat särdeles svår vanart, överlämnas till allmän uppfostringsanstalt.

5 mom. Personer, som omförmälas i 22 § d), skola intagas i särskilda, för dem avsedda, av staten eller annan upprättade skyddshem eller avdel-

ningar av skyddshem eller i allmän uppfostringsanstalt. Då särskilda förhållanden det påkalla, må sådan person intagas i skyddshem, som avses i 2 eller 3 mom., eller, där Konungen beträffande visst annat skyddshem så medgivit, i detta ävensom överflyttas från skyddshem till allmän uppfostringsanstalt eller från sådan anstalt till skyddshem, som avses i första punkten.

44 §.

2 mom. Skyddshem skall — — — fall erfordras.

Inom skyddshem, som avses i 43 § 1—3 mom., skall meddelas skolundervisning av den omfattning och beskaffenhet, som gällande bestämmelser om folkundervisningen föreskriva. Där sådant i särskilda fall anses lämpligt och överenskommelse kan träffas med vederbörande skoldistrikt, må skyddshems-elev, intagen i skyddshem, som nu sagts, kunna deltaga i undervisningen inom distriktet tillhörig skola.

Synnerlig uppmärksamhet — — — och yrkesskicklighet.

3 mom. Konungen meddelar närmare bestämmelser angående intagning i skyddshem, som omförmälas i 43 § 2, 3 och 5 mom. samt i allmän uppfostringsanstalt ävensom angående överflyttning av elev från ett skyddshem till skyddshem av annat slag och från skyddshem till allmän uppfostringsanstalt samt från sådan anstalt till skyddshem.

4 mom. Har person, som omhändertagits med stöd av 22 § d), intagits i allmän uppfostringsanstalt eller överlämnats dit från skyddshem, äga bestämmelserna i 2—4 och 6 §§ i lagen angående verkställighet av domstols förordnande om tvångsuppfostran motsvarande tillämpning. I fråga om slutlig utskrivning av sådan person gäller vad i 46 § 1 mom. första stycket och 2 mom. andra stycket är stadgat. Beslut härom meddelas av anstaltens styrelse.

Har annan omhändertagen överlämnats från skyddshem till allmän uppfostringsanstalt, gäller beträffande honom i motsvarande tillämpning vad i 2—6 samt 10 och 11 §§ i nyssnämnda lag är stadgat.

45 §.

För skyddsuppfostran omhändertagen må, där så prövas lämpligt, tills vidare utskrivas (*villkorlig utskrivning*). Beslut härom meddelas, beträffande skyddshemselev av hemmets styrelse och eljest av barnavårdsnämnden. I beslutet må uppställas villkor med hänsyn till den utskrivnes bostad och sysselsättning samt förordnas om övervakning av den utskrivne. Beslut om villkorlig utskrivning innefattar rätt för styrelsen eller nämnden att när som helst återtaga den utskrivne; och skall han återtagas, där hans uppförande eller annat förhållande föranleder därtill.

Villkorlig utskrivning — — — slutligt utskrivs.

Närmare föreskrifter angående övervakares befogenheter och den övervakades skyldigheter meddelas av Konungen.

46 §.

1 mom. När för skyddsuppfostran omhändertagen anses ej vidare vara i behov av sådan uppfostran, skall densamma förklaras avslutad (*slutlig utskrivning*).

Beslut om — — — av barnavårdsnämnden.

2 mom. Slutlig utskrivning av barn, som omhändertagits för skydds-uppfostran, skall äga rum senast, då barnet fyller aderton år. Utskrivning av barn, som intagits i skyddshem efter fyllda femton år, må dock uppskjutas, till dess tre år förflutit från intagandet. Har i skyddshem intaget barns uppförande varit opålitligt, må med utskrivningen anstå, till dess det fyllt tjuguet år.

Slutlig utskrivning av person, som omhändertagits med stöd av 22 § d), skall äga rum senast då två år förflutit från omhändertagandet, dock att utskrivningen, när särskilda förhållanden det föranleda, må uppskjutas ytterligare högst ett år.

3 mom. Vid slutlig utskrivning har vederbörande nämnd eller styrelse att, då omständigheterna därtill föranleda, tillse, att den utskrivne erhåller lämpligt arbete och nödig utrustning.

Nämnden eller styrelsen bör även, där så provas lämpligt, besluta, att den utskrivne skall stå under tillsyn,

om han omhändertagits med stöd av 22 § a), b) eller c), under en tid av minst ett och högst tre år från utskrivningen, i intet fall dock längre än till fyllda tjuguet år beträffande skyddshemselev och till fyllda aderton år beträffande annan utskriven, samt

om han omhändertagits med stöd av 22 § d), minst ett och högst två år från utskrivningen, i intet fall dock längre än till fyllda tjugufyra år.

Närmare föreskrifter angående tillsynen meddelas av Konungen.

I fråga om träffande av arbetsavtal för utskriven, som ej fyllt tjuguet år, har nämnden eller styrelsen enahanda rätt, som enligt lag tillkommer föräldrarna.

48 §.

Barnavårdsnämnds beslut angående omhändertagande förfaller, då verkställighet skall ske av domstols beslut, varigenom

a) den omhändertagne dömts till böter, fängelse eller straffarbete och förordnande meddelats om den dömdes insättande i allmän uppfostringsanstalt,

b) den omhändertagne eljest dömts till fängelse eller straffarbete utan tillämpning av lagen angående villkorlig straffdom, eller

c) anstånd med den omhändertagne villkorligt ådömt fängelsestraff eller straffarbete förklarats förverkat.

Vad sålunda stadgats gäller även beträffande den, som intagits i allmän uppfostringsanstalt eller dit överlämnats från skyddshem.

62 §.

Utgift, som kommun haft för omhändertagen, inverkar på förvärv av hemortsrätt på enahanda sätt, som i 49 § i lagen om fattigvården är stadgat beträffande fattigvård, lämnad enligt 1 § samma lag; dock inverkar utgift för den, som fyllt sexton år, allenast på hans eget förvärv av hemortsrätt.

I fråga — — — tillkommer fattigvårdssamhälle.

Har barn — — — är stadgat.

63 §.

Har kommun — — — tillkommer fattigvårdssamhälle.

För utgift, som vistelsekommun haft för skyddsuppfostran av person, som omhändertagits med stöd av 22 § d), äger kommunen rätt till ersättning av staten.

65 §.

I avseende å behandling av frågor om ersättning av kommun. landsting eller staten för utgift för omhändertaget barn samt om övertagande av skyldighet att ansvara för kostnad för sådant barn ävensom i avseende å tid för anhängiggörande av talan gäller i tillämpliga delar vad för motsvarande fall är stadgat i 8 kap. i lagen om fattigvården, med iakttagande dock, att vad där är sagt om fattigvårdsstyrelse och fattigvårdssamhälle skall gälla barnavårdsnämnd och kommun. Vad nu är stadgat skall äga motsvarande giltighet beträffande vistelsekommuns ersättning av staten för utgift, som kommunen haft för skyddsuppfostran av person, som omhändertagits med stöd av 22 § d).

I avseende — — — om fattigvården.

73 §.

Försummar någon — — — etthundra kronor.

Har någon i trots av förbud, varom i 42, 56 eller 57 § sägs, mottagit fosterbarn, straffes med dagsböter, dock ej under fem, eller, då omständigheterna äro synnerligen försvårade, med fängelse i högst sex månader. Lag samma vare, där någon i fall, som avses i 41 § 2 eller 3 mom., i barnhem mottagit barn utan att innehava tillstånd, som där sägs.

74 §.

1 mom. Har någon genom att dölja person, som avses i 22 eller 49 §, eller genom att hjälpa honom att avvika eller genom vilseledande uppgifter uppsåtligen lagt hinder i vägen för verkställighet av beslut eller undersökning i ärende rörande honom,

eller har någon uppsåtligen förlätt eller hjälpt den, som omhändertagits för skyddsuppfostran, att avvika från hem eller anstalt, dit han överlämnats, eller sedermera, genom att dölja den avvikne eller genom vilseledande uppgifter uppsåtligen lagt hinder i vägen för hans återförande till hemmet eller anstalten,

straffes, där gärningen icke eljest är i lag belagd med strängare straff, med dagsböter eller, då omständigheterna äro synnerligen försvårade, med fängelse i högst sex månader.

2 mom. Den, som överträder av barnavårdsnämnd eller styrelse eller föreståndare för skyddshem meddelat förbud mot att besöka person, som omhändertagits för skyddsuppfostran, straffes, där gärningen icke eljest är i lag belagd med strängare straff, med dagsböter.

75 §.

1 mom. Har barnavårdsnämnd i fall, som avses i 24 § 2 mom., kallat föräldrar att personligen inställa sig inför nämnden eller särskilt utsett om-

bud, och utebliva de utan laga förfall, skall en var av dem böta fem kronor och äger nämnden antingen vid vite förelägga föräldrarna inställelse eller för ändamålet begära handräckning hos polismyndigheten. Ej må viten föreläggas till högre sammanlagt belopp än etthundra kronor för en var av föräldrarna.

Då i fall, som nyss är sagt, den, vars omhändertagande är ifråga, kallats till inställelse, må nämnden ålägga den, som har honom i sin vård, att ombesörja hans inställande eller efter omständigheterna därom förordna på annat lämpligt sätt. Där så erfordras, må nämnden begära handräckning hos polismyndigheten.

Har underställning jämlikt 25 § ägt rum, äger länsstyrelsen, där så finnes påkallat, förelägga föräldrarna inställelse vid vite eller äventyr av hämtning. Angående inställande av den, vars omhändertagande är ifråga, gäller i motsvarande tillämpning vad i nästföregående stycke är stadgat.

78 §.

Vad i — — — sin ersättningsskyldighet.

Tillkommer vårdnaden om underårig allenast den ena av föräldrarna eller särskilt förordnad förmyndare, skall vad i 3, 6 och 10 kap. är stadgat med avseende å föräldrarna gälla om den, som har vårdnaden.

81 §.

1 mom. Då barnavårdsnämnd — — — samhällsvård vägrats, eller barnavårdsnämnd eller styrelse för skyddshem, som avses i 43 § 1 mom., avslagit framställning om slutlig utskrivning av för skyddsuppfostran omhändertagen,

eller barnavårdsnämnd meddelat beslut i fråga, — — — av länsstyrelsen.

5 mom. Över beslut av styrelse för skyddshem, som avses i 43 § 2, 3 och 5 mom., må klagan föras i fall, då sådan är enligt denna § medgiven över annan skyddshemsstyrelses beslut; och äger Konungen meddela närmare bestämmelser angående klagan, varom här är fråga.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1935.

Förslag

till

Lag

**angående ändrad lydelse av 38 § 2 mom. samt 74 och 92 §§ lagen
den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården.**

Härigenom förordnas, att 38 § 2 mom. samt 74 och 92 §§ lagen den 14 juni 1918 om fattigvården skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

38 §.

2 mom. I fattigvårdssamhälle, — — — bådas verksamhet.

Då i fattigvårdssamhälle, där särskild barnavårdsnämnd är tillsatt, fattigvårdsstyrelsen vid prövning av fattigvårdsbehov finner skäl till antagande, att någon, som ej fyllt tjuguet år, bör i enlighet med barnavårdslagen omhändertagas av barnavårdsnämnden, bör fattigvårdsstyrelsen skyndsamt genom den ledamot, som är ledamot jämväl i barnavårdsnämnden, inhämta dess uppfattning i ärendet. Av styrelsen införskaffad utredning bör därvid tillhandahållas nämnden jämte förslag till de åtgärder, vilka styrelsen finner lämpligen böra vidtagas. Råda olika meningar mellan styrelsen och nämnden, bör ärendet överlämnas till en tremannanämnd, bestående av den gemensamma ledamoten samt ytterligare en ledamot av fattigvårdsstyrelsen, vald av styrelsen för ett år i sänder, och en ledamot av barnavårdsnämnden, utsedd av denna för enahanda tid. Tremannanämnden har att skyndsamt avgöra, huruvida fattigvårdsstyrelsen eller barnavårdsnämnden skall taga befattning med ärendet. Finner styrelsen tremannanämndens avgörande icke kunna utan våda avvaktas, må styrelsen tills vidare vidtaga lämplig åtgärd.

74 §.

Undandrager sig någon, som intagits å anstalt eller inställt sig eller hämtats till förrättande av arbete utanför anstalt, att fullgöra anvisat arbete, eller lämnar han utan tillstånd arbetet, eller visar han tredska att efterkomma givna föreskrifter, eller gör han sig skyldig till uppförande, som strider mot sedlighet eller god ordning, äger fattigvårdsstyrelsen, där han fyllt tjuguet år och icke är till arbete oförmögen, tilldela honom varning med erinran om den påföljd, som i 75 § omförmäles.

Styrelse för — — — för styrelsen.

92 §.

I stället för — — — bestämmelser gälla:

1 mom. Envar, som efter fyllda tjuguet år gör sig förfallen till bettleri, må anhållas och, där han ej är i den nödställda belägenhet, att han bör erhålla fattigvård, behandlas såsom lösdrivare, på sätt i lagen angående lösdrivares behandling är stadgat.

Till enahanda — — — sin räkning.

2 mom. Där någon, som ej fyllt tjuguet år, anträffas bettlande, skall han överlämnas till barnavårdsnämnden för den åtgärd, som enligt lag må ankomma på densamma.

3 mom. Inom varje fattigvårdssamhälle skall fattigvårdsstyrelsen anställa behöfligt antal tillsyningsmän, vilka hava att anhålla bettlare och inställa dem, därest de ej på grund av föreliggande fattigvårdsbehov böra överlämnas till samhällets fattigvårdsstyrelse, till sådant förhör, som avses i 2 § 1 mom. och 16 § av lagen angående lösdrivares behandling. Har den anhållne ej fyllt tjuguet år, skall han överlämnas till barnavårdsnämnden för den åtgärd, som enligt lag må ankomma på densamma.

För detta — — — fattigvårdsstyrelsen bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1935.

Vad i 75 § är stadgat må ej efter denna lags ikraftträdande tillämpas på den, som icke fyllt tjuguet år.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i stats-
rådet å Stockholms slott den 23 februari 1934.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och ecklesiastikdepartementen anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller:

Sedan åtskilliga år tillbaka har spörsmålet om en reformering av lösdrivarlagstiftningen stått på dagordningen. Jag anhåller nu få upptaga till behandling detta spörsmål i vad det avser frågan om att utesluta ungdom i åldern 18—21 år från nämnda lagstiftning och i stället hänföra densamma under en utvidgad barnavårds- och ungdomsvårdslagstiftning.

Den lagstiftning enligt vilken ungdom i åldern 18—21 år bör behandlas.

*Lagen angående lösdrivares
behandling.*

Lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling stadgar att personer under 18 år ej må behandlas såsom lösdrivare. Personer över nämnda ålder falla däremot under lagens bestämmelser. Enligt lagen må varje person över 18 år, som sysslolös stryker omkring från ort till annan utan medel till sitt uppehälle, där ej omständigheterna ådagalägga, att han söker arbete, behandlas såsom lösdrivare. Till enahanda behandling är ock den förfallen, vilken eljest, utan att äga medel till sitt uppehälle, underlåter att efter förmåga söka ärligen försörja sig och tillika förer ett sådant levnadssätt, att våda därav uppstår för allmän säkerhet, ordning eller sedlighet (1 §).

Den som beträdes med lösdriveri må anhållas av krono- eller polisbetjänt eller tillsyningsman och skall därefter ofördröjligen inställas till förhör inför landsfiskal eller stadsfiskal. Befinnes vid förhöret sådant fall vara för handen, som nyss angivits, må den som håller förhöret meddela den anhållne varning (2 §).

Varder någon, innan två år förflutit sedan honom meddelad varning blivit kungjord, beträdd med lösdriveri, må han, efter förhör häktas och sändas till Konungens befallningshavande, som skall hålla ytterligare förhör med honom. Finnes därvid den häktade hava gjort sig skyldig till lösdriveri å tid, som nyss nämnts, må Konungens befallningshavande döma honom till tvångsarbete från och med en månad till och med ett år. Har han förut

undergått dylikt tvångsarbete eller straffarbete eller förekomma eljest försvårande omständigheter, må tvångsarbetstiden utsträckas till högst tre år. Prövar Konungens befallningshavande sådana mildrande omständigheter vara för handen, att den häktade, ändå att han befunnits skyldig till lösdriveri, icke skäligen bör dömas till tvångsarbete, äger Konungens befallningshavande meddela honom förnyad varning samt ställa honom på fri fot (3 §).

Tvångsarbete skall förrättas i allmän tvångsarbetsanstalt (9 §). En dylik anstalt för män finnes å Svartsjö och en för kvinnor i Landskrona.

Barnavårdslagen.

Enligt lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård, 22 §, har barnavårdsnämnd att vidtaga åtgärder beträffande barn under 18 år, som befinnas så vanartat, att särskilda uppfostringsåtgärder krävas för dess tillrättaförande. Förutom vidtagande av vissa förebyggande åtgärder, varom föreskrifter finnas meddelade i 23 §, har barnavårdsnämnden enligt 24 §, om nämnden prövar dessa åtgärder vara gagnlösa eller om sådana åtgärder vidtagits utan att rättelse vunnits, att omhändertaga barnet för beredande åt detsamma av en efter dess egenskaper och utveckling lämpad behandling, s. k. skyddsuppfostran. Lämna föräldrarna icke samtycke till beslutets verkställande eller kunna de icke anträffas, skall nämnden underställa beslutet länsstyrelsens prövning (25 §).

För skyddsuppfostran omhändertaget vanartat barn skall genom barnavårdsnämndens försorg intagas i skyddshem men må i stället för att intagas i skyddshem överlämnas till enskilt hem eller barnhem (35 §).

Barnavårdsnämnd eller dess ordförande samt styrelse eller föreståndare för skyddshem äga att, där de så pröva nödigt för vidtagande av åtgärd, som enligt lagen ankommer på dem, erhålla handräckning av polismyndighet ävensom biträde av prästerskap och kommunal myndighet (77 §).

För beredande av skyddsuppfostran åt vanartade barn skall för varje landstingsområde samt för varje stad, som ej deltagar i landsting, finnas anstalter, s. k. skyddshem (43 § 1 mom.).

Därjämte finnas särskilda skyddshem eller avdelningar av skyddshem för äldre vanartade barn och för barn, vilkas vanart är av svårare beskaffenhet samt för vanartade barn, som äro behäftade med kroppslig eller andlig brist eller svaghet och åt vilka vård ej kan beredas å anstalt för specialvård av sjuka och abnorma barn (43 § 2 och 3 mom.).

Skyddshemselever över 15 år, som visat särdeles svår vanart, må överlämnas till allmän uppfostringsanstalt (43 § 4 mom.).

Kommunernas utgifter för samhällets barnavård skola, i den mån de icke täckas av eljest för ändamålet avsedda medel, bestridas genom tillskott efter de grunder, som för kommunalutskylders utgörande i allmänhet äro stadgade (61 §). Vissa kostnader enligt lagen bäras av stat eller landsting. Att märka är, att staten iklätt sig viss betalningsskyldighet för barn, som omhändertagits för skyddsuppfostran, och att landstingen bidra till hemortskommuns avgifter för skyddshemselevs uppfostran (63, 64 och 67 §§).

Tidigare behandling av frågan.**Sakkunnigförslag angående lösdrivarlagstiftningen m. m.**

Före tillkomsten av 1924 års lag om samhällets barnavård gällde att lösdrivarlagen var tillämplig å person över 15 år, medan den då gällande lagen den 13 juni 1902 angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn i regel ägde tillämplighet blott å barn under 15 år.

Enligt fattigvårdslagstiftningskommitténs den 21 december 1922 avgivna förslag till lag om lösdrivares behandling skulle liksom enligt gällande lag personer i åldern från och med 18 år och uppåt falla under lösdrivarlagstiftningen (statens offentliga utredningar 1923: 2). Samma ståndpunkt intog det av dåvarande revisionssekreteraren von Koch den 30 juni 1926 avgivna förslaget till lag om behandling av vissa arbetsovilliga och samhällssvådliga (statens offentliga utredningar 1926: 9). Enahanda var förhållandet med det av tillkallade sakkunniga den 30 maj 1929 framlagda förslaget till lagstiftning om åtgärder mot lösdriveri samt åtgärder mot sedeslöst leverne av samhällsskadlig art (statens offentliga utredningar 1929: 9). I åtskilliga yttranden över det sistnämnda förslaget hemställdes, att sedeslösa i åldern 18—21 år måtte uteslutas från tillämpningen av den föreslagna lagstiftningen och i stället inbegripas under barnavårdslagen (se prop. 1930 nr 240 s. 209 ff).

1930 års riksdag.

Genom *proposition* nr 240 till 1930 års riksdag föreslog Kungl. Maj:ts riksdagen att antaga en lag om åtgärder mot vanartigt levnadssätt (vanartslag). Även detta lagförslag var tillämpligt på personer från och med fyllda 18 år. Beträffande personer, vilka fyllt 18 men ej 21 år, gavs i förslaget en särskild bestämmelse i det att i 3 § stadgades, att vanart skulle anses föreligga, då sådan person vore hemfallen åt otuktigt leverne i tillfälliga förbindelser samt till följd därav uppenbar fara vore för handen, att han icke komme att efter förmåga ärligen försörja sig. Närmaste befattningen med ärenden enligt lagen skulle jämlikt 4 §, såvitt anginge den som vore under 21 år, tillkomma barnavårdsnämnden eller i stad med ett invånarantal av minst 20,000 — om Konungen på framställning av stadsfullmäktige därom förordnade — särskild nämnd, sammansatt efter enahanda grunder som barnavårdsnämnd.

Inom riksdagen väcktes i anledning av propositionen *motioner*. I motionen nr 326 i första kammaren av mig m. fl. och den därmed likalydande motionen i andra kammaren nr 534 av nuvarande statsministern m. fl. hemställdes, att riksdagen måtte avslå propositionen samt hos Kungl. Maj:ts anhålla, att vid utarbetande av nytt lagförslag i ämnet vissa i motionerna angivna erinringar måtte komma under beaktande. I motionerna uttalades bland annat, att det hade varit önskligt, att ungdom under 21 år helt överförts till barnavårdslagens område. Motionärerna ansåge, att 3 § i lagförslaget och de med detta stadgande sammanhängande övriga bestämmelserna borde utgå samt att i stället sådana ändringar borde göras i barnavårdslagen, att anförda ålderskategorier infördes under densamma, vilken sålunda skulle utsträckas

att omfatta jämväl ungdomsvård. Bland de i anledning av propositionen väckta motionerna märkes vidare en i första kammaren av fröken Hesselgren väckt motion, nr 332, i vilken bland annat yrkades, att den föreslagna lagen måtte få tillämpning endast å personer, som fyllt 21 år, ävensom att riksdagen måtte besluta begära, att Kungl. Maj:t till 1931 års riksdag ville inkomma med förslag till sådan ändring av lagen om samhällets barnavård, att denna lags tillämpning komme att utsträckas till ungdom under 21 år, och att, i händelse det genom propositionen framlagda lagförslaget icke antoges, gällande lösdrivarlags tillämpningsområde ändrades från 18 till 21 år.

Andra lagutskottet, till vars behandling frågan överlämnades, ingick icke i saklig behandling av ärendet utan hemställde under hänvisning till den framskridna tiden i utlåtande nr 36 om avslag å propositionen och motionerna, i den mån dessa innehöllo annat än avslagsyrkanden.

Denna hemställan bifölls av riksdagen.

1931 års riksdag.

Vid 1931 års riksdag framlades åter *proposition*, nr 100, med förslag till lag om åtgärder mot vanartigt levnadssätt (vanartslag). Jämväl enligt detta lagförslag skulle personer i ålder från och med 18 år och uppåt falla under den föreslagna lagen.

I anledning av propositionen väcktes inom riksdagen *motioner*, bland annat inom första kammaren nr 218 av herr Reuterskiöld m. fl., nr 233 av mig m. fl. och nr 234 av fröken Hesselgren samt inom andra kammaren nr 387 av herr Lindgren m. fl. och nr 391 av nuvarande statsministern m. fl.

I de av mig m. fl. och statsministern m. fl. väckta motionerna samt i fröken Hesselgrens motion framhölls, att vanartslagen icke borde vara tillämplig å ungdom under 21 år. Sådan ungdom borde behandlas enligt en utvidgad barnavårdslag. Fröken Hesselgren yrkade i sin motion jämväl, att, därest det framlagda lagförslaget icke antoges, riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om förslag till 1932 års riksdag, att gällande lösdrivarlags tillämpningsområde ändrades från 18 till 21 år.

I de av herr Reuterskiöld m. fl. och herr Lindgren m. fl. väckta motionerna anfördes, att det kunde ifrågasättas, huruvida ej den »sociala vanart», som vore annat än lösdriveri, överhuvud taget kunde bekämpas annat än genom en speciellt därpå inriktad barnavårds- och ungdomsvårdslagstiftning, helt oberoende av lösdrivarlagstiftningen och av den »vanarts»-lagstiftning, varom fråga vore.

I sitt med anledning av propositionen avgivna utlåtande nr 36 uttalade sig *andra lagutskottet* i frågan om den föreslagna lagstiftningens tillämplighet å person under 21 år. Utskottet yttrade, att vägande skäl anförts för båda de meningar, som hävdats beträffande detta spörsmål. Därefter anförde utskottet i huvudsak följande:

Utskottet hade emellertid ansett sig böra förorda den meningen, att ifrågavarande åldersgrupper borde uteslutas från tillämpningen av vanartslagen

och i stället hänföras till en utvidgad barnavårds- och ungdomsvårdslagstiftning. Då utskottet intagit denna ståndpunkt, hade därtill i främsta rummet bidragit, att en uppfostrande verksamhet enligt en ungdomsvårdslagstiftning syntes utskottet vara bättre ägnad att leda till målet, individernas tillrättaförande, än en behandling jämlikt vanartslagen. Tydligt vore jämväl, att den stämpel av mindervärdighet, som måhända enligt förslaget skulle vidlåda personer, vilka varit föremål för åtgärder enligt en vanartslag, lättare skulle undvikas, därest ingripande skedde enligt en lagstiftning om ungdomsvård.

Beträffande yrkandet om hemställan till Kungl. Maj:t, att, därest förevarande lagförslag ej antoges, Kungl. Maj:t skulle för 1932 års riksdag framlägga förslag om ändring av lösdrivarlagens tillämpningsområde till att avse allenast personer över 21 år, ville utskottet framhålla, att, om en reformerad lösdrivarlagstiftning inom den närmaste framtiden kunde förväntas bli genomförd, tillräcklig anledning torde saknas att dessförinnan i denna punkt vidtaga någon ändring. Syntes åter en revision icke för närvarande kunna åvägabringas, ville utskottet förorda ett övervägande, om icke en reform, som allenast toge sikte på kategorierna mellan 18 och 21 år, snarast möjligt borde komma till stånd. Vikten av att ingripa på ett tidigt stadium och därigenom öka utsiktarna för ett tillrättaförande vore allmänt erkänd. Enighet rådde också därom, att nuvarande lösdrivarlag erbjöde alltför ringa möjlighet till uppfostrande och eftervårdande verksamhet. Särskilt hade olägenheterna av den bestående ordningen framträtt med hänsyn till de unga, något som bland annat kommit till uttryck i en obenägenhet hos myndigheterna att tillämpa lösdrivarlagen å dem. Enligt utskottets tanke skulle ett ej oväsentligt steg till vinnande av bättre förhållanden på detta område tagas, därest de unga uteslötes från behandling jämlikt lösdrivarlagen och i stället bleve föremål för uppfostrande verksamhet enligt en lagstiftning om ungdomsvård. Helt visst kunde det förväntas, att dessa synpunkter bleve föremål för beaktande vid lagstiftningsfrågans fortsatta behandling.

Utskottet hemställde i sitt utlåtande, att propositionen icke måtte bifallas av riksdagen och att motionerna, i den mån de icke kunde anses därigenom besvarade, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Vid ärendets behandling i riksdagen bifölls utskottets hemställan med uteslutande av motiveringen.

1932 års riksdag.

Vid 1932 års riksdag hemställdes i två likalydande *motioner*, nr 191 i första kammaren av fröken Hesselgren m. fl. och nr 265 i andra kammaren av fru Nordgren m. fl., att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t skyndsammast måtte taga under förnyad omprövning frågan om ungdomens omhändertagande enligt i motionerna angivna linjer och snarast möjligt till riksdagen inkomma med förslag till en därpå byggd barnavårds- och ungdomsvårdslagstiftning, omfattande ungdom upp till 21 års ålder.

I sitt över motionerna avgivna utlåtande, nr 19, hemställde *andra lagutskottet* — under åberopande av de skäl, som anförts i utskottets förutberörda, vid 1932 års riksdag avgivna utlåtande — att riksdagen i anledning av motionerna måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville under förnyad prövning taga frågan om en utvidgad barnavårds- och ung-

domsvårslagstiftning, omfattande ungdom i ålder upp till 21 år, ävensom för riksdagen framlägga de förslag, till vilka prövningen kunde föranleda.

Reservationer avgåvos av två utav utskottets ledamöter, vilka ansågo, att motionerna bort avstyrkas.

Utskottets hemställan bifölls av riksdagen (skrivelse nr 83).

1933 års förslag.

I anledning av riksdagens förenämnda skrivelse har frågan om behandlingen av vanartad ungdom i åldern 18—21 år upptagits till förnyad prövning inom socialdepartementet; och har å departementets lagbyrå under hösten 1933 upprättats förslag *dels* till lag om ändring i vissa delar av lagen om samhällets barnavård, *dels ock* till lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen angående lösdriivares behandling jämte motivering. Därjämte har ifrågasatts viss ändring i regeringsrättslagen. Det förstnämnda lagförslaget utgår i princip ifrån att gällande bestämmelser i lagen om samhällets barnavård skola äga tillämpning jämväl å unga personer mellan 18 och 21 år, vilka föreslås skola undantagas från lösdriivarlagens tillämpningsområde. Barnavårdsnämnd skulle sålunda bli det organ, som i första instans skulle taga befattning med ifrågavarande underåriga. Viktiga undantag från nämnda princip ha emellertid gjorts. Sålunda äro förutsättningarna för ingripande andra beträffande dessa underåriga än beträffande barn under 18 år. Vidare avvika bestämmelserna om de förebyggande åtgärder, som skola vidtagas, innan en underårig mellan 18 och 21 år omhändertages för skyddsuppfost-
ran, från motsvarande bestämmelser rörande barn under 18 år. I fråga om skyddsuppfost-
ran i anstalt utgår förslaget som regel ifrån att underåriga mellan 18 och 21 år skola intagas i särskilda för dem avsedda, av staten eller annan upprättade skyddshem eller avdelningar av skyddshem. I detta sammanhang äro från barnavårdslagens nuvarande bestämmelser avvikande regler föreslagna angående överflyttning från anstalt. Jämväl beträffande utskrivning av underårig mellan 18 och 21 år, som omhändertagits för skyddsuppfost-
ran, äro särskilda bestämmelser meddelade. Slutligen utgår förslaget ifrån att kostnaden för skyddsuppfost-
ran av ifrågavarande underåriga skall bestridas av statsverket, vilket föranlett vissa ändringar i lagen om samhällets barnavård. Förslaget till ändring i 1 § lösdriivarlagen innebär höjning av åldersgränsen från 18 till 21 år.

Över förslagen ha yttranden avgivits av socialstyrelsen, statskontoret, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Göteborgs och Bohus samt Malmöhus län, styrelserna för tvångsarbetsanstalterna å Svartsjö och i Landskrona, för statens uppfostringsanstalt å Bona, för skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall och för diakonissanstaltens skyddshem å Viebäck, statens inspektör för fattigvård och barnavård, barnavårdsnämnderna i Stockholm, Göteborg och Malmö, svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet samt styrelserna för svenska landstingsförbundet, svenska stadsförbundet och svenska landskommunernas förbund.

Av de hörda myndigheterna och sammanslutningarna har flertalet uttryckligen vitsordat behovet av den föreslagna lagstiftningen samt ansett

det vara lämpligt, att sådana ändringar gjordes i lagen om samhällets barnavård, att ifrågavarande åldersgrupper infördes under densamma. Vissa institutioner ha emellertid uttalat betänkligheter i nämnda hänseende.

Sålunda har *styrelsen för statens uppfostringsanstalt å Bona* framhållit, att enhetligheten i lagen om samhällets barnavård komme att rubbas genom att densamma utvidgades till att omfatta utom barn — från och med spädbarnet till och med den sjuttonåriga flickan eller ynglingen — så vuxen och utvecklad ungdom som den i åldern 18—21 år, en ungdom, som i normala fall vore självförsörjande och ofta i besittning av en stark självkänsla. Härigenom infördes i barnavårdslagen, som nu i huvudsak hade karaktär av skyddslag, avsedd att bringa hjälp åt värlösa och stöd åt dem, som ofta utan egen förskyllan saknade förmåga att reda sig på egen hand, ytterligare drag, bakom vilka man kunde skönja andra motiv än dem, som förestavades av samhällets medkänsla med de hjälplösa och förkomna. Därav bleve ock en följd, att barnavårdsnämnderna finge i realiteten ganska skilda och i viss mån oförenliga uppgifter.

Betänkligheter i detta avseende ha även uttalats av *barnavårdsnämnden i Malmö*, som därvid särskilt fäst avseende vid de redan nu framför allt i de större städerna förefintliga svårigheterna vid omhändertagandet av sexuellt vanartad ungdom i åldern 16—18 år.

Departements-
chefen.

Beträffande frågan enligt vilken lagstiftning ett ingripande mot vanartad ungdom i åldern 18—21 år bör ske, kan jag ansluta mig till den uppfattning, som enligt vad den föregående utredningen utvisar vid flera tillfällen uttalats i riksdagen och som nu vunnit anslutning i flertalet av de över 1933 års förslag avgivna yttrandena. Jag är sålunda av den meningen, att ifrågavarande ungdom bör uteslutas från tillämpningen av lösdrivarlagen och i stället hänföras under en utvidgad barnavårds- och ungdomsvårdslagstiftning. De föreliggande förslagen synas mig i stort sett kunna läggas till grund för en lagstiftning i ämnet.

Förslag till lag om ändring i lösdrivarlagen.

1933 års förslag till ändring i lösdrivarlagen innebär allenast en höjning av åldersgränsen från 18 till 21 år. I samband med denna ändring ha vissa övergångsbestämmelser införts. Vid utarbetandet av dessa ha de regler, som meddelades, då åldersgränsen år 1924 höjdes till 18 år, tjänat som förebild. Förslaget i fråga har ej mött erinran i yttrandena, och har jag helt kunnat ansluta mig till detsamma.

Förslag till lag angående ändring i lagen om samhällets barnavård.

Förslaget i allmänhet.

Organet i första instans.

1933 års förslag utgår ifrån att ungdom mellan 18 och 21 år skall, liksom barn under 18 år, omhändertagas av barnavårdsnämnd. Någon ändring i nämndens sammansättning har icke föreslagits.

Vanartslagförslagen intogo samma ståndpunkt men stadgade möjlighet för Konungen att beträffande stad med ett invånarantal av minst 20,000, på framställning av stadsfullmäktige, förordna, att befattningen med de ärenden, som barnavårdsnämnd enligt lagförslagen hade att handlägga, skulle tillkomma en särskild nämnd. Angående sammansättningen av sådan nämnd skulle gälla vad om barnavårdsnämnd funnes stadgat. Konungen ägde meddela de närmare bestämmelser rörande nämnden, som kunde finnas nödiga.

I propositionen nr 240/1930 framhöll föredragande departementschefen, som motivering för tillägget, att det kunde tänkas, att barnavårdsnämnden redan vore eller framdeles bleve så tyngd av sina uppgifter enligt barnavårdslagen, att befattningen med ärenden enligt vanartslagen icke lämpligen borde åvila denna nämnd. Särskilt kunde detta tänkas i städer, där prostitutionen bland ungdom kunde hava nått sådan omfattning, att alldeles särskilda åtgärder funnes påkallade. Departementschefen hade därför föreslagit den fakultativa anordningen med en särskild nämnd. Emellertid vore att märka, att, om vanartslagstiftningen komme till stånd, barnavårdsnämndens sammansättning sannolikt komme att anpassas efter de nya uppgifterna på de orter, där dessa bleve av större betydelse. Behov av särskild nämnd torde därför endast undantagsvis framträda.

Flertalet av de över 1933 års förslag hörda myndigheterna och organisationerna har ansett det lämpligt att anförtro barnavårdsnämnderna de uppgifter, som den föreslagna utvidgningen av lagen om samhällets barnavård komme att medföra.

Annan mening härutinnan har uttalats av *styrelsen för statens uppfostringsanstalt å Bona* samt *barnavårdsnämnden i Malmö*, vilka framhållit, att barnavårdsnämnderna, som genom den nya lagstiftningen skulle omhändertaga, utom barn från den tidigaste barnåldern ända upp till 18 år, jämväl ungdom mellan 18 och 21 år, komme att erhålla vitt skilda och i viss mån oförenliga uppgifter. Barnavårdsnämnden i Malmö har särskilt fäst uppmärksamheten på de redan nu särskilt i de större städerna förefintliga svårigheterna för barnavårdsnämnderna vid omhändertagandet av sexuellt vanartad ungdom i åldern 16—18 år.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet har framhållit, att ingen annan nu befintlig myndighet vore mera skickad att övertaga ansvaret för ifrågasvarande ungdoms tillrättaförande än barnavårdsnämnden. Att för ändamålet inrätta en särskild nämnd syntes därför icke böra komma ifråga. Förbundet har emellertid påpekat, att det uttalats farhågor för att barnavårdsnämnderna, som utvecklats en viss rådgivande verksamhet och omfattats med förtroende av allmänheten, skulle komma att efter den ifrågasatta lagstiftningens genomförande betraktas som en uppsiktsmyndighet. Då det emellertid vore, icke minst för allmänheten, värdefullt att hos en och samma myndighet i möjligaste mån samlades ärenden, som anginge såväl barn som ungdom, hade förbundet ansett sig icke böra taga vidare hänsyn till nämnda farhågor.

Till stärkande av barnavårdsnämndernas kompetens har *svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet* föreslagit, att länsstyrelsen i varje län

för lämpliga områden skulle förordna en läkare och en jurist, som skulle delta i överläggningen vid behandling av ärenden rörande omhändertagande av ifrågavarande ungdom. Förbundet har härutinnan särskilt framhållit, att ärenden av ifrågavarande slag väl oftast skulle förekomma till behandling i de större kommunerna, i vilkas barnavårdsnämnder såväl juridisk som medicinsk sakkunskap i regel vore företrädd. Emellertid syntes det förbundet vara en brist, att sådan särskild sakkunskap, som här sagts, icke stode till förfogande för alla barnavårdsnämnder, innan beslut fattades om omhändertagande.

Barnavårdsnämnden i Malmö har i detta hänseende framhållit, att då lagen avsetts skola utsträckas att gälla en så viktig grupp som ungdom i åldern 18—21 år, varibland man återfunne skiftande asociala typer som manliga prostituerade, lösdrevare i egentlig mening eller luffare, soutenörer, bettlare, ligister, kvinnliga prostituerade, utpressare och sedlighetsförbrytare, syntes böra ifrågasättas, om icke någon representant avsedd just för detta klientel borde få säte och stämma i nämnden, t. ex. från polismyndigheten. Nämnden ville i varje fall föreslå, att den polisman, eller, i de städer där polissyterinstitutionen förekomme, den polissyter, som företagit utredning i ärendet, måtte beredas tillfälle att delta i nämndens förhandlingar men ej i dess beslut.

Beträffande namnet på nämnden ha olika meningar uttalats i yttrandena.

Sålunda har *statens inspektör för fattigvård och barnavård* framhållit, att namnet barnavårdsnämnd, efter en utvidgning av lagens tillämpningsområde till att omfatta jämväl personer i åldern 18—21 år, torde komma att verka stötande på många. Det vore emellertid svårt att finna en benämning, vilken, på samma gång den vore lätthanterlig, tillfredsställande täckte hela det avsedda verksamhetsområdet. En tänkbar lösning vore att, med bibehållande av namnet barnavårdsnämnd, i lagen införa den bestämmelsen, att nämnden skulle benämnas exempelvis ungdomsnämnd, när den handlade ärenden rörande ungdom, som fyllt aderton men ej tjuguet år. Detta skulle nödvändiggöra införande av bestämmelser om särskilda sammanträden och särskilda protokoll.

Liknande synpunkter ha framhållits av *styrelserna för statens uppfostringsanstalt å Bona och tvångsarbetsanstalten i Landskrona, barnavårdsnämnderna i Stockholm och Malmö, styrelsen för svenska stadsförbundet* ävensom *svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet*. De namn, som föreslagits, äro, förutom ungdomsnämnd, skyddsnämnd samt nämnden för barnavård och ungdomsskydd. I samband härmed har föreslagits, att lagen skulle erhålla namnet *lagen om samhällets barnavård och ungdomsskydd*.

Departements-
chefen.

Beträffande det organ, som i första hand skall övertaga ansvaret för ifrågavarande ungdoms tillrättaförande, kan jag ansluta mig till 1933 års förslag. Jag anser sålunda någon särskild nämnd icke vara för ändamålet påkallad.

I likhet med svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet är jag av den meningen, att det i och för sig skulle vara en fördel, om medicinsk och

juridisk sakkunskap kunde vara representerad i alla barnavårdsnämnder vid behandlingen av ärenden rörande ungdom över 18 år. Som förbundet självt framhållit, torde emellertid dylika ärenden huvudsakligen förekomma i de större kommunerna, där på grund av bestämmelserna i 3 och 4 §§ lagen om samhällets barnavård medicinsk och juridisk sakkunskap redan är företrädd i barnavårdsnämnderna. Då ett stadgande sådant som det av förbundet föreslagna i dessa fall skulle vara onödigt och det för övriga kommuner torde betyda ökade utgifter, har jag ej ansett mig böra förorda förslaget. Vad angår det av barnavårdsnämnden i Malmö väckta spörsmålet, torde en bestämmelse om rätt för befattningshavare vid polisväsendet att i vissa fall deltaga i nämndens förhandlingar men ej i dess beslut lämpligen kunna införas i 18 §, en fråga till vilken jag återkommer vid behandlingen av förslagets särskilda bestämmelser.

Ifråga om namnet på nämnden ansluter jag mig till den uppfattning, som uttalats av statens inspektör för fattigvård och barnavård. Med anledning härav torde i 1 § av lagen böra införas en bestämmelse att vid behandlingen av ärenden rörande ungdomsskydd nämnden må kallas ungdomsnämnd. Föreskrifter om särskilda sammanträden och protokoll torde däremot icke vara erforderliga, enär det lär ligga i sakens natur, att dylika sammanträden må hållas för behandling av ärenden rörande ungdomsskydd.

Förutsättningarna för ingripande.

Enligt *fattigvårdslagstiftningskommitténs* den 19 april 1921 avgivna förslag till lag om den offentliga barnavården, vilket ligger till grund för 1924 års lag om samhällets barnavård, skulle skyddsuppfostran jämlikt barnavårdslagen beredas åt barn mellan 15 och 18 år, vilka gjort sig skyldiga till vanart, ity att de förfallit till bettleri eller till ett kringstrykande, lastbart eller oordentligt levnadssätt. Därunder skulle enligt kommitténs uppfattning falla all den vanart — för så vitt det ej vore fråga om brott — med avseende å vilken något egentligt behov kunde anses hava framträtt att bereda möjlighet till den vanartades omhändertagande för skyddsuppfostran.

Sin nuvarande lydelse erhöll lagrummet i propositionen nr 150/1924, därvid som orsak till ändringen bland annat angavs, att propositionens stadgande angående rätt till ingripande i olikhet med kommittéförslaget omfattade samtliga vanartade barn, oavsett deras ålder, och att det begagnade uttrycket ansågs lämpa sig även för barn över 15 år.

I 1931 års *förslag till vanartslag* funnos förutsättningarna för ingripande upptagna i 2 och 3 §§, vilka stadgade följande:

2 §. Vanart föreligger, då någon, som fyllt aderton år, undandrager sig att efter förmåga ärligen försörja sig och tillika

1. under kringstrykande eller eljest för ett liv, som giver grundad anledning till antagande, att han, annorledes än genom leverne, som avses i 3 §, på ohederligt sätt förskaffar sig medel till sitt uppehälle eller som innebär fara för allmän ordning eller säkerhet; eller

2. gör sig förfallen till bettleri eller tillåter barn, som står under hans vårdnad eller uppsikt, att bettla eller använder barn eller andra att bettla för sin räkning.

3 §. Vanart föreligger jämväl

1. då någon, som fyllt aderton år, är hemfallen åt otuktigt leverne i tillfälliga förbindelser och därjämte till otukt förleder ungdom eller genom sitt leverne åstadkommer särskild fara för sådant förledande eller genom inbjudan till otukt väcker anstöt å ställe, som i 11 kap. 15 § strafflagen sägs, eller genom sitt leverne verkar störande för närboende eller andra;

2. då någon, som fyllt aderton men ej tjuguet år, är, utan att sådana särskilda omständigheter föreligga som avses under 1, hemfallen åt otuktigt leverne i tillfälliga förbindelser samt till följd därav uppenbar fara är för handen, att han icke kommer att efter förmåga ärligen försörja sig.

I propositionen framhöll föredragande departementschefen, bland annat, att han som förutsättning för ingripande mot personer mellan 18 och 21 år icke kunde förorda den i lagen om samhällets barnavård upptagna, ganska vaga bestämmelsen, att ingripande skulle ske mot den som befunnes vara så vanartad, att särskilda uppfostringsåtgärder krävdes för hans tillrättaförande. Härefter ingick departementschefen på spörsmålet, huruvida ingripande borde medgivas i vidsträcktare omfattning än som skett i det genom propositionen framlagda lagförslaget och anförde departementschefen i detta hänseende i huvudsak följande:

Egentlig betydelse torde denna fråga ha allenast beträffande de unga sedeslösa och närmast beträffande kvinnorna. I fråga om unga sedeslösa personer funnes enligt förslaget möjlighet till ingripande, då någon vore hemfallen åt otuktigt leverne i tillfälliga förbindelser och till följd därav uppenbar fara vore för handen, att han icke komme att efter förmåga ärligen försörja sig. I förhållande till nu gällande lag vore rätten att vidtaga åtgärder så till vida mera vidsträckt, att den inträdde oberoende av om vederbörande underlåte att efter förmåga ärligen försörja sig. Å andra sidan erfordrades, att uppenbar fara för bristande framtida försörjning på ärligt sätt vore för handen. Huruvida sistnämnda förutsättning jämväl borde uppställas, kunde synas tveksamt. Det kunde tyckas vara fullgiltigt skäl att ingripa, om en ung man eller kvinna vore hemfallen åt otuktigt leverne i tillfälliga förbindelser. Emellertid syntes ett sådant levnadssätt, om än av moraliska skäl förkastligt, icke ur samhällets synpunkt böra påkalla ett inskridande, såframt icke andra särskilda skäl motiverade detta. Att en begränsning således här liksom då det gällde ingripande mot äldres sedeslösa leverne syntes böra iakttagas, vore naturligen föranlett av insikten om nödvändigheten att på detta i hög grad ömtåliga område framgå med stor försiktighet. Ett sådant särskilt skäl för inskridande föreläge — förutom då fråga vore om fall, som avsåges i 3 § under 1 — när för individen själv på grund av hans levnadssätt inträtt en fara, att han icke komme att efter förmåga ärligen försörja sig. Huruvida i tillämpningen någon större skillnad skulle föreligga, om den i barnavårdslagen eller förslaget till vanartslag upptagna förutsättningen för ingripande valdes, syntes kunna sättas i fråga. Det torde nämligen kunna antagas, att de fall då en ung, sedeslöst levande person kunde sägas vara så vanartad, att särskilda åtgärder krävdes för hans uppfostrande, utan att samtidigt fara för hans framtida hederliga självförsörjning föreläge, skulle bliva ganska sällsynta.

Beträffande förevarande spörsmål anförde *andra lagutskottet* i sitt utlåtande:

Då övervägande skäl syntes utskottet tala för dessa ungas uteslutande från vanartslagstiftningen, hade utskottet därmed icke velat uttala, att den

nu för ingripande beträffande barn under 18 år stadgade förutsättningen — att barnet befunnes vara så vanartat, att särskilda uppfostringsåtgärder krävdes för dess tillrättaförande — skulle gälla även i fråga om dem, som vore över 18 år. Tvärtom delade utskottet den av föredragande departementschefen yttrade meningen, att det ej vore tillrådligt att låta nämnda onekligen ganska vaga förutsättning gälla beträffande dem, som vore i åldern 18—21 år. Vilka betingelser åter, som borde uppställas, vore naturligen svårt att närmare angiva. Det gällde att finna en formulering, som på en gång medgäve ingripande på ett tidigt stadium och innebure så ringa risk för godtycklig behandling som möjligt. Såvitt utskottet kunnat finna, vore den i fråga om sedeslös ungdom särskilt stadgade förutsättningen — uppenbar fara för underlåtenhet att framdeles ärligen försörja sig — ur båda nämnda synpunkter mindre tillfredsställande. Frågan torde böra bli föremål för förnyat övervägande från Kungl. Maj:ts sida.

Enligt 1933 års förslag har barnavårdsnämnd att vidtaga åtgärder mot underårig över aderton år, som befinnes vara hemfallen åt ett oordentligt, lättjefullt eller lastbart levnadssätt och beträffande vilken särskilda åtgärder från samhällets sida krävas för hans tillrättaförande.

Framhållas må, att de åtgärder, som enligt förslaget kunna vidtagas, äro antingen av förebyggande art, t. ex. anskaffande av arbete, eller omhändertagande för skyddsuppfostran. Barnavårdsnämnds beslut i sistnämnda hänseende skall fastställas av länsstyrelse. En underårig över aderton år, som omhändertagits för skyddsuppfostran, kan antingen genom barnavårdsnämndens försorg intagas i skyddshem eller överlämnas till enskilt hem.

I motiveringen till 1933 års förslag anföres, efter erinran om de olika lösningar förevarande spörsmål erhållit i tidigare förslag samt om andra lagutskottets uttalande i ämnet vid 1931 års riksdag, i huvudsak följande:

I förslaget hade såsom allmän förutsättning för ingripande stadgats att den underårige är hemfallen åt ett levnadssätt av den art, att särskilda åtgärder från samhällets sida krävas för hans tillrättaförande samt såsom speciella förutsättningar att nämnda levnadssätt varit oordentligt, lättjefullt eller lastbart. Att inskridande mot en underårig, som fyllt aderton år, borde kunna ske, då denne gjort sig skyldig till oordentligt eller lastbart leverne av den beskaffenhet, som i förslaget förutsattes, syntes ligga i öppen dag. Beträffande den återstående speciella grunden för ingripande torde det visserligen ofta förhålla sig så, att ett lättjefullt levnadssätt hos de underåriga, varom nu vore fråga, icke uppträdde isolerat utan vore förenat med oordentlighet eller lastbarhet och att således redan på dessa grunder möjlighet till ingripande föreläge. Fall torde emellertid ej så sällan kunna förekomma, där den underårige, utan att ännu ha gjort sig skyldig till oordentligt eller lastbart leverne, hemfallit åt sådan lättja, att fara vore för handen, att hans leverne inom en ej alltför avlägsen framtid komme att utveckla sig så att anledning till ingripande på grund av oordentlighet och lastbarhet då skulle föreligga. Om en bestämmeelse som den angivna infördes, skulle därigenom skapas möjlighet att ingripa på ett tidigare stadium än eljest. Att ett ingripande på ett dylikt tidigt stadium vore lämpligt med hänsyn till individens tillrättaförande torde vara klart. Genom den i förslaget för detta fall — liksom för de övriga — angivna förutsättningen för ingripande att »särskilda åtgärder från samhällets sida krävas för hans tillrättaförande» torde garantier ha skapats mot missbruk.

De i förslaget angivna förutsättningarna för ingripande mot ungdom, varom nu är fråga, ha tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga i ärendet hörda på ett par undantag när.

Av dem, som tillstyrkt förslaget, har *statens inspektör för fattigvård och barnavård* framhållit, att ifrågavarande bestämmelser på ett lyckligt sätt angåve de förutsättningar, under vilka ett ingripande borde kunna ske.

Länsstyrelsen i Stockholms län har påpekat, att, även om barnavårdsnämnds befogenheter med den föreslagna bestämmelsen bleve ganska vidsträckta, föreläge garantier mot missbruk däri, att barnavårdsnämnds beslut angående omhändertagande skulle underställas länsstyrelses prövning.

Barnavårdsnämnden i Stockholm har ifrågasatt, om det icke borde något tydligare än i förslaget skett utmärkas, att de avsedda åtgärderna — som, till skillnad från dem, som finge vidtagas beträffande barn under 18 år, icke betecknades såsom uppfostringsåtgärder — allenast borde komma till användning i fall, där den unge kunde förutsättas vara mottaglig för påverkan och således ingiva förhoppning om tillrättaförande. Åtgärderna måste nämligen, huru de än betecknades, ha karaktären av uppfostringsåtgärder och en viss grad av uppfostringsbarhet vore därför en nödvändig förutsättning.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet har framhållit, att förbundet ofta i sin verksamhet haft anledning uppmärksamma, hursom begreppet vanartad i lagen om samhällets barnavård icke blivit uppfattad i den av lagstiftaren avsedda bemärkelsen och funne det därför vara av värde, att förutsättningarna blivit mera tydligt angivna i den föreslagna lagtexten. Visserligen måste det bli en omdömesfråga i varje särskilt fall, huruvida en person vore hemfallen åt ett sådant levnadssätt, som i förslaget angäves, vilket kunde giva anledning till önskan att än tydligare riktlinjer hade utformats. Barnavårdsnämndernas hittillsvarande befattning med vanartade barn och ungdom under aderton år torde emellertid ha givit dem en viss träning, så att de med ledning av lämnade direktiv torde kunna riktigt bedöma, vad det här gällde. Beträffande de garantier mot missbruk, som låge däri, att barnavårdsnämnds beslut angående omhändertagande alltid skulle underställas länsstyrelses prövning, har förbundet uttalat enahanda uppfattning som länsstyrelsen i Stockholms län.

I vissa yttranden har anmärkts att formuleringen vore för vag.

Sålunda har *styrelsen för statens uppfostringsanstalt å Bona* betonat vikten av att det för den personliga frihetens skyddande skapades klara och bestämda regler, som uteslöte godtycke och vacklande praxis, vilket vore så mycket viktigare som det här vore fråga om underåriga men dock vuxna och utvecklade personer. Styrelsen har emellertid i detta sammanhang framhållit att bland ifrågavarande åldersklasser finnes de, vilka på grund av infantilism, psykiska defekter eller själslig abnormitet stode långt efter i utvecklingen vid jämförelse med fullt normala personer.

Barnavårdsnämnden i Malmö har ansett det vara av synnerlig vikt, att ingripandet omgärdades med garantier mot missbruk, med hänsyn därtill

att ifrågasatt frihetsberövande skulle läggas i administrativ myndighets hand. Till belysande av de svåra avgöranden, som barnavårdsnämnderna skulle få träffa, har nämnden framför allt uppehållit sig vid frågan om behandlingen av dem som vore hemfallna åt sedeslöst leverne, särskilt de s. k. halvyrkesprostituerade. Nämnden har funnit de förutsättningar för ingripande, som stadgades i 1931 års förslag till vanartslag, i huvudsak böra komma till användning.

Mot nämndens utlåtande i denna del har *skiljaktig mening* uttalats av en ledamot, vilken ansett sig kunna i huvudsak ansluta sig till förslaget ståndpunkt i förevarande hänseende.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har framhållit, att förslaget icke angåve någon objektiv förutsättning för ingripande av barnavårdsnämnd. I nu gällande bestämmelser om ingripande mot vanartade barn utgjorde ordet »uppfostningsåtgärder» en sådan objektiv bestämning. Med den föreslagna lydelsen av stadgandet vore det intet som hindrade, att en barnavårdsnämnd ingrepe mot t. ex. en student vid ett universitet, därest han enligt nämndens uppfattning väl mycket försummade sina studier.

Barnavårdsnämnden i Göteborg har ansett uttrycket »lättjefullt levnadssätt» svävande och framhållit, att det, särskilt i tider av arbetslöshet, vore svårt att tillämpa nämnda bestämmelser.

I yttrandena har även den ståndpunkten företrätt, att möjligheterna för ingripande borde vidgas. Sålunda har *socialstyrelsen* anmärkt, att uttrycket »hemfallen åt» vore alltför restriktivt, enär det förutsatte ett sedligt förfall av den grad, att det präglade individens hela livsföring.

Som förut nämnts förutsätter 1933 års förslag för ingripande mot den, som fyllt 18 men ej 21 år, att han är hemfallen åt ett oordentligt, lättjefullt eller lastbart levnadssätt. Därjämte uppställs som villkor, att detta asociala levnadssätt nått viss intensitet. Det fordras nämligen att särskilda åtgärder från samhällets sida krävas för vederbörandes tillrättaförande. Uttrycket »hemfallen åt» åsyftar enligt sakens natur att från lagens tillämpningsområde avskilja sådana fall, där det påtalade levnadssättet är något mera tillfälligt. *Departements-
chefen.*

Att uppställa mera preciserade regler än som skett i 1933 års förslag torde icke vara lämpligt. Enligt min mening är det ett samhällsintresse av betydande vikt att ingripande beträffande ungdom kan ske på ett tidigt stadium. Särskilt torde detta vara nödvändigt i fall av sedlig vanart, om varaktiga resultat skola kunna vinnas. Att på en gång meddela detaljerade lagregler och tillgodose sistnämnda intresse synes ej möjligt. På grund härav har jag icke kunnat ansluta mig till den uppfattning, som uttalats av barnavårdsnämnden i Malmö, eller att i huvudsak de regler, som upptagits i 1931 års förslag till vanartslag, borde komma till användning. I detta sammanhang må ock framhållas, att enligt förslaget skola i första hand vidtagas vissa förebyggande åtgärder, som allenast i ringa mån ingripa i den personliga friheten. Det ligger i sakens natur, att barnavårdsnämnden tillgriper dessa åtgärder i de fall, där det vanartiga levnadssätt, mot vilket in-

gripande påkallas, icke är alltför starkt framträdande. Slutligen må anmärkas, att ungdom, som omhändertages för skyddsuppfostran, icke nödvändigtvis behöver intagas i skyddshem. Jämväl uppfostran i enskilt hem är möjlig. Som framgår av det följande har jag för avsikt föreslå att denna möjlighet utvidgas till att omfatta även vissa andra hem.

I några av yttrandena har anmärkning framställts mot att lättjefullt levnadssätt upptagits som grund för ingripande. Därest en person är hemfallen åt lättja av den art, att hans livsföring tagit formen av en samhällsskadlig sådan och föräldrarnas eller andra vederbörandes åtgärder varit resultatlösa, skulle det dock säkerligen ofta visa sig vara en fördel, om det kunde påkallas ingripande av ungdomsnämnden. Som jag nyss påpekat, utgår förslaget ifrån att nämnden i första hand skall tillgripa mindre långtgående åtgärder än skyddsuppfostran.

I likhet med barnavårdsnämnden i Stockholm är jag av den uppfattningen, att en viss grad av mottaglighet för uppfostran bör vara förutsättning för nämndens ingripande. Detta är avsett att komma till uttryck genom begagnande av ordet tillrättaförande. Asociala imbecilla torde liksom hittills få beredas vård å de särskilda anstalter, som finnas inrättade för dem.

Med anledning av vad socialstyrelsen anfört har jag haft under övervägande att låta bestämmelsen få en något vidare avfattning, t. ex. genom att utbyta orden »hemfallen åt» mot »föra». Med hänsyn till de invändningar, som gjorts i de yttranden, för vilka jag nyss redogjort, har jag emellertid stannat vid att utan ändring förorda bestämmelsen i den avfattning den erhållit i 1933 års förslag.

Förebyggande åtgärder.

I *gällande lag* om samhällets barnavård äro bestämmelser om förebyggande åtgärder beträffande barn under 18 år meddelade i 23 §. Där stadgas, att barnavårdsnämnden må, om nämnden finner sådant förhållande föreligga som i 22 § sägs, i den mån omständigheterna därtill föranleda, *antingen* tilldela föräldrarna allvarlig förmaning att bättre uppfylla sina plikter mot barnet samt erinra dem om de påföljder, som kunna inträda enligt förevarande lag, *eller* giva barnet en allvarlig varning och, där så anses lämpligt, erinra det om de påföljder, vilka nyss nämnts, *eller*, ifall fråga är om vanartad gosse under femton år eller vanartad flicka under tolv år, tilldela barnet aga, *eller* föreskriva anlitande av lämplig, till stöd för hemuppfostran inrättad anstalt eller ock barnets hållande till av nämnden bestämd, lämplig sysselsättning.

I stället för nämnda bestämmelser har beträffande underårig mellan 18 och 21 år i *1933 års förslag* stadgats, att barnavårdsnämnden skall tillhålla den underårige att föra ett ordentligt liv samt allvarligt erinra honom om de påföljder, som i annat fall kunna inträda för honom. Där det prövas vara till gagn för den underåriges tillrättaförande, åligger det nämnden därjämte att söka vara honom behjälplig med anskaffande av arbete eller vidtaga annan tjänlig åtgärd; och bör i ty fall efter omständigheterna hänvändelse ske till arbetsförmedlingsanstalt, myndighet, som handhar ledningen av allmänt arbetsföretag, annan offentlig eller enskild institution, hans anhöriga

eller andra, som kunna finnas lämpliga och villiga att omhändertaga honom eller eljest bereda honom tillfälle att efter förmåga ärligen försörja sig och föra ett ordentligt liv.

Beträffande övervakning av underårig, mot vilken sådan åtgärd vidtagits, ha samma bestämmelser föreslagits, som enligt 23 § 2 mom. i lagen gälla barn under 18 år.

I åtskilliga *yttranden* har betonats värdet av de förebyggande åtgärderna.

Barnavårdsnämnden i Malmö har emellertid fäst uppmärksamheten på att vissa nackdelar vore förenade med den föreslagna hänvändelsen till arbetsförmedlingsanstalt. Dels kunde nämligen sådana hänvändelser skapa misstanke, att ifrågavarande mer eller mindre förkomna individer voro representativa för de arbetssökande vid offentliga arbetsförmedlingsanstalter, dels kunde befaras, att ifrågavarande klientel faktiskt bleve privilegierat bland de arbetssökande därigenom att bakom detsamma stode en myndighet, som ville ha hjälp i sitt arbete. Nämnden har därjämte föreslagit, att varningsinstitutet för barn under 18 år skulle bibehållas för ungdom mellan 18 och 21 år.

Barnavårdsnämnden i Stockholm har uttalat det önskemålet, att barnavårdsnämnd skulle kunna tilldela jämväl föräldrar till vanartig ungdom i åldern 18—21 år sådan förmaning, som stadgats beträffande barn under 18 år. Till underlättande av den uppgift, som skulle åligga övervakare av ifrågavarande ungdom, har nämnden därjämte föreslagit, att denne borde utrustas med samma befogenheter som övervakare enligt lagen om villkorlig staffdom och den övervakade åläggas i huvudsak samma skyldigheter som enligt 5 och 6 §§ i nyssnämnda lag gällde för villkorligt dömda.

För att ytterligare betona vikten av de förebyggande åtgärderna har *svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet* föreslagit, att vid länsstyrelses prövning av barnavårdsnämnds beslut om omhändertagande för skyddsuppföstran av äldre ungdom i regel måtte inhämtas, vilka åtgärder, som av nämnden förut vidtagits i berörda syfte och resultatet av dem.

Bland de förebyggande åtgärderna torde anskaffande av arbete få betraktas som en av de viktigaste. Att den offentliga arbetsförmedlingen bör kunna anlitas i detta syfte förefaller mig klart. En medverkan från arbetsförmedlingen bör ske med beaktande av den för nämnda verksamhet gällande grundregeln att i främsta rummet hänsyn skall tagas till att arbetsgivaren erhåller bästa möjliga arbetskraft och arbetaren det arbete, vartill han bäst lämpar sig. Framhållas må ock, att även andra möjligheter för anskaffande av arbete anvisats i förslaget. Någon anledning att — i stället för de i lagförslaget meddelade reglerna, att barnavårdsnämnden skall tillhålla underårig över 18 år att föra ett ordentligt liv samt allvarligt erinra honom om de påföljder, som i annat fall kunna inträda för honom — införa det för barn under 18 år stadgade varningsinstitutet, synes mig icke föreligga.

Ehuru tilldelande av förmaning åt föräldrar lär omfattas av det i förslaget brukade allmänna uttrycket »annan tjänlig åtgärd», torde till und-

*Departements-
chefen.*

vikande av missförstånd att en dylik förmaning ej skulle få meddelas, när fråga är om ungdom över 18 år, ett uttryckligt stadgande i detta hänseende böra inflyta i lagtexten. I likhet med barnavårdsnämnden i Stockholm anser jag, att bestämmelser böra meddelas om övervakares befogenheter och den övervakades skyldigheter. Dylika föreskrifter torde emellertid lämpligen böra utfärdas av Kungl. Maj:t i administrativ ordning, varom en erinran torde böra upptagas i 23 § 2 mom.

Med anledning av vad svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet anfört vill jag framhålla, att det av barnavårdsnämndens protokoll i ett ärende rörande omhändertagande för skyddsuppfostran bör framgå vilka åtgärder, som tidigare vidtagits beträffande den vars omhändertagande är ifråga, och resultatet av desamma. Dylika uppgifter torde nämligen få anses tillhöra en fullständig utredning i ärendet. Skulle detta ha underlåtits, torde det ankomma på länsstyrelsen att införskaffa utredning härom. Några lagbestämmelser i nämnda hänseende synas emellertid icke vara erforderliga.

Omhändertagande för skyddsuppfostran.

Enligt 1933 års förslag skall omhändertagande för skyddsuppfostran av ungdom, som fyllt 18 år, i stort sett ske efter enahanda grunder som beträffande barn under 18 år. Det ankommer således på barnavårdsnämnden att fatta beslut härom. Beslutet skall alltid underställas länsstyrelsens prövning. Nämnden äger, om verkställighet av beslut icke utan våda kan uppskjutas, förordna, att detsamma genast skall verkställas. I vissa fall äger ordföranden i avbidan på nämndens beslut omhändertaga vederbörande. Nämnden eller dess ordförande äger erhålla handräckning av polismyndighet. Den som omhändertagits kan antingen intagas i skyddshem eller allmän uppfostringsanstalt eller i enskilt hem. Däremot står enligt förslaget ej möjligheten öppen att intaga ungdom, varom nu är fråga, i barnhem. Enligt lagen om samhällets barnavård kan detta ske med vanartat barn under 18 år.

I vissa av yttrandena ha erinringar framställts mot de regler, som sålunda föreslagits.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har fäst uppmärksamheten på att av överflyttningen från lösdrivarlagen bleve en följd, att polismyndighet praktiskt taget helt avkopplades från omhändertagande av ifrågavarande ungdom, vilket icke vore lämpligt. Länsstyrelsen har i anslutning till ett yttrande av poliskammaren i Göteborg hemställt, att förslaget måtte kompletteras med bestämmelser om anhållande. Underårig, varom nu är fråga, borde, därest han av polisman beträddes med att föra ett oordentligt eller lastbart liv, som innebure fara för allmän ordning eller säkerhet, av denne inställas inför barnavårdsnämnd. Vore det erforderligt, borde han av polisen kunna anhållas i avbidan på nämndens beslut i ärendet. Polisman borde jämväl äga anhålla underårig, därest namn, ålder eller bostad icke kunnat utrönas utan att den underårige därom bleve hörd.

Barnavårdsnämnden i Malmö har framhållit, att det på något sätt måste beredas möjlighet för tillfälligt förvar av ifrågavarande ungdom. Särskilda

regler för anhållande m. m. vore därför erforderliga. Nämnden har i detta sammanhang erinrat om bestämmelserna i 16 § av 1931 års alkoholistlag, enligt vilken polismyndighet hade att i fall av överhängande fara oföördröjligen på lämpligt sätt tillsvidare omhändertaga den, om vilken vore fråga.

Överståthållarämbetet har riktat uppmärksamheten på de fall, då barnavårdsnämnd förordnat, att beslut om omhändertagande genast skulle bringas till verkställighet, vilket enligt ämbetets mening torde bliva regel beträffande den del av ifrågavarande klientel, som skulle intagas i skyddshem. Ämbetet har framhållit det olämpliga i att den omhändertagne på grund av ett dylikt preliminärt beslut omedelbart skulle intagas i det kanske avlägsna skyddshemmet, innan ännu länsstyrelsen fastställt beslutet om omhändertagandet. Ämbetet har därför ansett, att föreskrifter vore erforderliga angående sättet för verkställighet av sådana barnavårdsnämndens beslut om omhändertagande, vilka ännu icke prövats av länsstyrelsen. Närmast till hands syntes det ämbetet ligga, att den omhändertagne, i stället för att intagas i skyddshemmet, i avbidan på länsstyrelsens resolution, intoges i barnhem inom kommunen eller landstingsområdet.

Även *svenska stadsförbundet* utgår i sitt yttrande ifrån, att särskilda anordningar för tillfällig vård åt de omhändertagna komme att bliva nödvändiga, åtminstone för de största städernas vidkommande.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet har föreslagit, att i samband med de skyddshem, som skulle inrättas för ifrågavarande ungdoms fostran, borde anordnas en upptagnings- och observationsavdelning, som även skulle kunna tjänstgöra som förvaringsplats för det fall, att enligt barnavårdsnämndens förordnande beslutet rörande omhändertagande genast skulle bringas till verkställighet.

Det är två i i viss mån skilda frågor, som i yttrandena upptagits till behandling i nu förevarande sammanhang, nämligen *dels* frågan om rätt för polismyndighet att anhålla ungdom mellan 18 och 21 år samt inställa densamma inför barnavårdsnämnden, *dels ock* om förvaring av sådan ungdom, innan länsstyrelsen fastställt barnavårdsnämndens beslut om omhändertagande. Vad den första frågan angår, vill jag erinra om att enligt 17 § lagen om samhällets barnavård ha vissa myndigheter m. fl. bland dem även polismyndighet, om den skulle anse barnavårdsnämndens beslut påkallas beträffande en person, att göra anmälan hos nämnden eller dess ordförande eller annan ledamot av nämnden eller den, som nämnden kan hava utsett att mottaga sådan anmälan, vilka sistnämnda personer äro skyldiga att oföördröjligen fortskaffa anmälan till nämnden eller ordföranden. Å nämnden eller dess ordförande ankommer sedan, om så skulle vara behöfligt, att förordna om omedelbart omhändertagande. För vederbörandes inställande inför nämnden äger nämnden eller dess ordförande begära handräckning av polismyndighet.

Med hänsyn till att bland ifrågavarande ungdom lära finnas individer, som visa verkligt svår vanart, torde emellertid i vissa fall polismyndighet icke lämpligen kunna avvakta beslut av barnavårdsnämnd eller dess ordförande. I sådana

fall bör polismyndighet ha rätt att själv omhändertaga underårig. Vid övervägande av vilka regler, som i detta hänseende böra meddelas, ha de av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län samt barnavårdsnämnden i Malmö föreslagna synts kunna läggas till grund för en lagstiftning i ämnet. Bestämmelserna torde lämpligen införas i 31 § i lagen och givas det innehållet, att därest någon, som fyllt 18 men ej 21 år beträdes med att föra ett oordentligt eller lastbart levnadssätt, som innebär fara för allmän ordning eller säkerhet, och faran är så överhängande att åtgärd, som ankommer på barnavårdsnämnd eller dess ordförande, ej utan våda kan avvaktas, polismyndighet äger, till dess nämnden eller dess ordförande meddelat beslut i ärendet, på lämpligt sätt omhändertaga den, om vilken fråga är. Vidare torde böra stadgas, att om underårig beträdes med att föra ett oordentligt eller lastbart liv, han må — även om nyssnämnda förutsättningar ej föreligga — av polismyndighet omhändertagas till dess utredning om hans namn, ålder och bostad vunnits. De sålunda föreslagna bestämmelserna torde böra kompletteras med en föreskrift, att det åligger polismyndigheten att ofördröjligen till vederbörande barnavårdsnämnd eller dess ordförande eller annan ledamot av nämnden eller den, som nämnden kan ha utsett att mottaga anmälan, anmäla de vidtagna åtgärderna.

I anledning av vad överståthållarämbetet, styrelsen för svenska stadsförbundet och barnavårdsnämnden i Malmö anført, förordar jag införande i 35 § i lagen av bestämmelser att omhändertagen i vissa fall må, i stället för att intagas i skyddshem, överlämnas till barnhem — vari innefattas jämväl lärlingshem — arbetshem eller annan därmed jämförlig anstalt, t. ex. ungdomshem. Dessa hem torde lämpligen kunna begagnas, om barnavårdsnämnd förordnat, att dess beslut genast skall bringas till verkställighet eller ifall ordföranden omhändertagit någon jämlikt 31 §. Har den omhändertagne gjort sig skyldig till oordentligt eller lastbart levnadssätt, som innebär fara för allmän ordning eller säkerhet, torde möjlighet böra beredas barnavårdsnämnd eller, ifall ordföranden omhändertagit vederbörande, denne att få den omhändertagne förvarad genom polismyndighetens försorg. Dylik förvaring synes icke böra ske för längre tid än tills länsstyrelsen eller, om ordföranden omhändertagit vederbörande, barnavårdsnämnden meddelat beslut i ärendet. I sistnämnda fall har ju nämnden möjlighet att göra framställning hos polismyndigheten. Sedan länsstyrelsens beslut i ärendet meddelats, torde det vara lämpligt, att personen ifråga intages i den anstalt, där han slutligen bör uppföstras. Jämväl nämnda bestämmelser torde böra införas i 35 §.

Anstaltsvården.

Enligt 1933 års förslag skola personer, som omhändertagas efter 18 år och för vilka skyddsuppföstran i anstalt är erforderlig, intagas i för dem avsedda, av staten eller annan upprättade skyddshem eller avdelningar av skyddshem. Då särskilda förhållanden det påkalla, må sådan underårig intagas i eller överflyttas till allmän uppföstringsanstalt eller skyddshem, som avses i 43 § 2 och

3 mom. — d. v. s. till skyddshem för äldre vanartade barn eller för barn, vars vanart är av svårare beskaffenhet, samt till skyddshem för vanartade barn, som äro behäftade med kroppslig eller andlig brist eller svaghet — såframt anstalten eller hemmet finnes kunna bereda skyddsuppfostran jämväl åt honom. Däremot står enligt förslaget icke möjligheten öppen att i skyddshem, som avses i 43 § 1 mom. av lagen, intaga underårig, varom nu är fråga, ej heller att överflytta honom dit.

I förslaget stadgas vidare att, om underårig, som sålunda intagits i eller överflyttats till allmän uppfostringsanstalt eller skyddshem, gör sig skyldig till rymning, våldsamhet, uppviglande eller hotfullt uppträdande, enständig arbetsvägran eller annan tredska eller på annat sätt äventyrar anstaltens eller hemmets verksamhet, han må överflyttas till allmän tvångsarbetsanstalt. Därjämte skall enligt förslaget — i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande föreskrifter i 44 § 3 mom. lagen om samhällets barnavård — på Konungen ankomma att meddela närmare bestämmelser angående intagning av ungdom i skyddshem, som ovan sagts, samt i allmän uppfostringsanstalt ävensom angående överflyttning av ungdom från ett skyddshem till skyddshem av annat slag samt angående överflyttning till allmän tvångsarbetsanstalt.

Enligt förslaget skola bestämmelserna i 2—6 §§ i 1902 års lag angående verkställighet av domstols förordnande om tvångsuppfostran gälla underårig, varom nu är fråga, som intages i eller överflyttas till allmän uppfostringsanstalt. Då utskrivning från sådan anstalt i allmänhet icke kan ske, förrän två år förflutit från det eleven intagits i anstalten samt elev senast skall utskrivas, då han uppnått tjuguettt år, blir därav en följd, att underårig, varom nu är fråga, i allmänhet icke kan intagas i eller överflyttas till allmän uppfostringsanstalt efter fyllda 19 år. Enligt motiveringen till förslaget avses härigenom att tillgodose ett önskemål, uttalat av styrelsen för uppfostringsanstalten å Bona (se 1930 års proposition, nr 240, med förslag till vanartslag, sid. 239), att anstalten icke måtte komma att inrymma internerade över 21 år.

Slutligen stadgas i förslaget, att beträffande underårig, som överlämnas till allmän tvångsarbetsanstalt, skola, utöver bestämmelserna i lagen om samhällets barnavård, gälla de särskilda föreskrifter Konungen meddelar.

I samband med dessa ändringar har föreslagits ett tillägg till 43 § 4 mom. lagen om samhällets barnavård av innebörd, att skyddshemselev, varom i 1—3 mom. är fråga och som fyllt 15 år, må, om han visat särdeles svår vanart, överlämnas, icke blott som enligt gällande lag till allmän uppfostringsanstalt, utan även till de föreslagna skyddshemmen för äldre ungdom.

Som förut omnämnts utgår förslaget ifrån att de underåriga, varom nu är fråga, skola intagas i särskilda för dem avsedda, av staten eller annan upprättade skyddshem eller avdelningar av skyddshem. Enligt preliminära överenskommelser ingångna med Jönköpings läns landsting och stiftelsen Drottning Sophias skyddshem har landstinget åtagit sig att omändra sitt nuvarande skyddshem för barn å förra barberarebostället Långanäs nr 1 i Höreda socken av Södra Vedbo härad i Jönköpings län till ett skyddshem för ynglingar och

stiftelsen att inrätta ett skyddshem för flickor å egendomen Bistaborg i Kalmar socken av Uppsala län.

Beträffande anstaltsvården och vad därmed äger samband ha uttalats olika meningar i yttrandena.

I vissa av yttrandena har framhållits, att undersökning och observation av de unga borde ske, innan vårdformen bestämdes.

Sålunda har *barnavårdsnämnden i Malmö* betonat vikten av sakkunnig läkarundersökning för att gallra ut det i verklig mening socialt obildbara klientelet till framtidsförvaring.

Styrelsen för tvångsarbetsanstalten å Svartsjö har framhållit, att de icke uppfostringsbara asociala måste från början elimineras bort för att arbetet på skyddshemmen skulle kunna bli givande. Det vore meningslöst att intaga dem i skyddshem, där ingenting kunde göras för dem och där de endast komme att bli till skada för de uppfostringsbara genom att psykiskt smitta dessa med sin depravation. De borde därför från början erhålla specialvård i för dem avsedda anstalter.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet har uttalat det önskemålet, att slutligt avgörande rörande den lämpligaste vårdformen icke borde träffas utan en ingående prövning under viss övergångstid. För sådan prövning erfordrades, att den unge avlägsnades från sin dittillsvarande miljö och gjordes till föremål för undersökning och observation av läkare. Som barnavårdsnämnderna själva i allmänhet icke hade möjlighet att åstadkomma sådan prövning och undersökning samt upptagningshem för ändamålet saknades, har förbundet föreslagit, att i samband med de skyddshem, som enligt förslaget skulle inrättas, anordnades en upptagnings- och observationsavdelning. Det slutliga urvalet av hem eller anstalt och tillsynen över dem, som icke intagits i skyddshem eller allmän uppfostringsanstalt, skulle tillkomma det skyddshem, där upptagnings- och observationsavdelningen vore anordnad.

I fråga om anstaltsvårdens organisation har *styrelsen för skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall* anmärkt, att enligt förslaget så vitt skilda ålderskategorier skulle komma att sammanföras på dessa anstalter, att uppfostringsarbetet bleve väsentligen försvårat.

Liknande farhågor ha även uttalats av *länsstyrelsen i Stockholms län*.

Barnavårdsnämnden i Stockholm har föreslagit, att den unge i stället för att intagas i skyddshem borde kunna överlämnas till annan anstalt, t. ex. lärlingshem eller ungdomshem.

Barnavårdsnämnden i Malmö har vänt sig mot inrättande av ytterligare anstalter i form av skyddshem eller dylikt samt påpekat nödvändigheten av att söka lösa frågan om förvaring av ifrågavarande ungdom på ett med hänsyn till vårt lands ekonomiska ställning försvarligt sätt. Nämnden har därvid hänvisat till de möjligheter, som stode till buds genom upprättande av verkliga arbetskolonier, där vederbörande lämnades möjlighet att utföra ett samhällsnyttigt arbete och tillika under ekonomiskt mera försvarliga former. Även

mindre väl besatta arbetshem skulle enligt nämndens mening under vissa förhållanden kunna komma till användning.

Nämnden har därjämte föreslagit, att möjlighet till direkt placering å tvångsarbetsanstalt borde lämnas öppen.

Statens inspektör för fattigvård och barnavård har beträffande de nya skyddshemmen framhållit, att med den centrala ställning, dessa hem komme att intaga i den med förslaget åsyftade uppfostringsverksamheten, det måste anses ofrånkomligt, att de erhöle för sitt ändamål tillfredsställande anordningar. Bland annat borde de innehålla ett tillräckligt antal enkelrum. Även borde den där anställda personalen vara fullt kvalificerad för sin svåra och ansvarsfulla uppgift samt tillgång finnas till kompetent läkare.

Betydelsen av tillgång till fackutbildad läkare har jämväl betonats av *socialstyrelsen*.

De föreslagna bestämmelserna om öfverflyttning från en anstalt till annan hava väckt betänkligheter i vissa av yttrandena.

Styrelsen för statens uppfostringsanstalt å Bona har sålunda uttalat, att dylik öfverflyttning i regel ej borde äga rum och har styrelsen till utveckling av denna sin mening anfört i huvudsak följande.

Att å samhällets vägnar omhänderhava unga personer, vilka skulle göras till föremål för ungdomsvård vid en ålder, då personlighetsutvecklingen i den ena eller andra riktningen nått i det närmaste mogna människors stadium, innebure en utomordentligt svår uppgift, som i stort sett icke kunde genomföras på annan väg än genom vinnande av de ungas förtroende och tillgivenhet för att få en hållbar grund för en karaktärsombildande personlig påverkan. Tro på möjligheterna av personlighetsomdaning på denna väg måste alltid finnas hos ungdomsvårdare, vilka strävade efter bestående resultat av sin verksamhet. De finge icke betrakta sin uppgift såsom omöjlig att förverkliga, huru svår den än kunde synas. Ungdomsvård enligt lagförslaget förutsatte uteslutande för dylik vård organiserade anstalter. På en anstalt påbörjad fostran och utbildning borde fullföljas och avslutas på samma anstalt. Öfverflyttning från en anstalt till en annan borde därför i regel icke medgivas och i varje fall icke av disciplinära skäl. Detta uttalande grundade sig på de erfarenheter, som vid Bonaanstalten vunnits av tillämpningen av 43 § 4 mom. i gällande lag om samhällets barnavård, enligt vilket skyddshemselever över femton år, som visat särdeles svår vanart, kunde överlämnas till allmän uppfostringsanstalt. Öfverflyttningssystemet, som av många på ungdomsvårdens område erfarna personer helt utdömdes, borde som nämnts i möjligaste mån begränsas. Att Bonaanstalten kunnat motsvara de på densamma ställda anspråken hade enligt styrelsens mening i hög grad berott på att i fråga om tvångsuppfostran gällande verkställighetslag icke lämnade möjlighet att genom förflyttning göra sig kvitt en besvärlig eller svåruppfostrad elev. Till och med elever, vilka på grund av rubbning i själsverksamheten eller själsliga brister, som dock icke kunde hänföras till sinnessjukdom eller sinnesslöhet, befunnits i det hela ouppfostringsbara, hade man å Bona måst behålla, till dess sådan tid förflutit, att utskrivning lagligen kunnat ske. Ehuru väsensskillnaden mellan vanartad och kriminell ungdom icke kunde sägas vara utpräglad — de primära orsakerna sammanfölls oftast — torde dock med hänsyn till att en för vardera kategorien anpassad särskild lagstiftning ansetts nödig, böra undvikas att ställa de för de olika lagarnas tillämpning upprättade institutionerna i sådan relation till varandra, att en av samhället omhändertagen människovarelse från spädaste

ålder ända upp till icke blott myndighetsåldern utan flera år över densamma skjutsades från den ena inrättningen till den andra.

Med hänsyn till vid Bonaanstalten vunna, förut antydda erfarenheter torde med förslagets formulering av förutsättningarna för underårigs överflyttning till allmän tvångsarbetsanstalt uppenbara risker uppkomma för ett för tidigt uppgivande av uppfostringsförsöken, om ens i vissa fall sådana komme att vidtagas. Det kunde ock ifrågasättas, huruvida med den i lagförslaget anvisade passagen från skyddshem eller allmän uppfostringsanstalt till allmän tvångsarbetsanstalt, man i stort sett egentligen skulle vinna det, som åsyftades med att utesluta ålderskategorierna 18—21 år från tillämpning av lösdrivarlagen eller en blivande vanartslag, nämligen att bereda dem en annan behandling än den, som gäves å allmän tvångsarbetsanstalt. Även vid den mera uppfostringsbetonade regim, som borde utmärka det för underåriga avsedda skyddshemmet, måste alltid räknas med att man å ett dylikt hem skulle vara i stånd att behärska och i mån av behov betvinga det i regel svårbotliga och icke sällan ganska depraverade klientel, som komme att dit hänvisas.

En lag, som avsåge sådan ungdomsvård, varom här vore fråga, måste vid tillämpningen komma att i icke ringa utsträckning omfatta i själsligt avseende undermåliga personer. För de lätt imbecillas utveckling och de icke högradigt onormalas inriktning mot större själslig sundhet hade, efter vid Bonaanstalten vunnen erfarenhet, samuppfostran med de normalt begåvade och de själsfriska visat sig vara nyttigast och effektivast, utan att detta medfört några större olägenheter för de senare kategorierna. Däremot hade det, såsom styrelsen vid flera tillfällen i avseende å vissa vid Bonaanstalten intagna uttalat, visat sig vara en trängande nödvändighet att kunna efter viss tids prövning från de uppfostringsbara utskilja dem, hos vilka rubbningarna i själslivet nått en sådan grad, att de, ehuru icke behäftade med sinnessjukdom, som krävde vård å sinnessjukhus, dock måste betecknas såsom halvabnorma och på grund därav i stort sett oemottagliga för sådan fostran och utbildning, som skyddshemmet eller den allmänna uppfostringsanstalten vore avsedd att giva. Även i vissa fall av psykisk undermålighet, ehuru icke av sådan grad, att överlämnande till sinnesslöanstalt kunde ifrågasättas, föreläge enahanda trängande behov till avskiljande. Det syntes därför högeligen önskvärt och av behovet påkallat att för tillämpning av bestämmelserna i 36 § lagen om samhällets barnavård angående specialvård för sjuka och abnorma, vare sig detta lagrum komme att omfatta även underåriga eller icke, upprättades en särskild under sakkunnig ledning ställd, fristående anstalt för specialvård av utpräglade psykopater och sådana i själsligt avseende abnorma, vilka icke kunde tillgodogöra sig den fostran och utbildning, som skyddshemmet eller den allmänna uppfostringsanstalten kunde giva. Det syntes ock böra övervägas, huruvida icke en rationell ungdomsvård krävde, att även sådana, som av domstol hänvisats till allmän uppfostringsanstalt men där befunnits i behov av specialvård av antydd art, kunde överlämnas till dylik psykopatvårdanstalt.

Socialstyrelsen har beträffande det klientel, som föreslagits skola överflyttas till tvångsarbetsanstalt, framhållit, att den svårdisciplinerade lynnesläggingen mycket ofta bottnade i mer eller mindre grava rubbningar i själslivet. På grund härav påkallades å de för sådant klientel avsedda anstalterna tillgång till personal med medicinsk och pedagogisk skolning. Liknande fordringar hade ej uppställts beträffande tvångsarbetsanstalternas personal. Visserligen förfogade man över läkarekrafter, men dessa vore mera löst knutna till anstalterna. En anstalt för svårhanterliga, minderåriga vanartade krävde emellertid en ingående och kontinuerlig medicinsk observation och behandling av special-

utbildade (neurologiskt-psykiatriskt) läkare. Vidare hade tvångsarbetsanstalternas personal i övrigt icke rekryterats med tanke på att den skulle besitta psykologisk och pedagogisk skolning och äga direkt inställning till dessa speciella uppfostringsuppgifter. Även om en komplettering av dessa resurser kunde åstadkommas, vore det tvivelaktigt, om den nya verksamheten utan olägenhet skulle låta inordna sig i anstalternas nuvarande verksamhet. Styrelsen ville därför ifrågasätta en utredning om särskild anstaltsvård för detta klientel liksom för sådana å alkoholistanstalt intagna, vilka företedde ett mer eller mindre abnormt själlsliv, samt för så kallade kriminalpatienter m. fl. I avvaktan på resultatet av utredningen borde ifrågavarande klientel överföras, i stället för till tvångsarbetsanstalt, till uppfostringsanstalterna å Bona och Viebäck.

Socialstyrelsens expert för ärenden rörande alkoholistvården, professorn Kingberg, har i ett särskilt yttrande förklarat sig dela styrelsens mening, att uppfostringsanstalterna vore att föredraga framför tvångsarbetsanstalterna såsom förvaringsplats för de mest avancerade ungdomarna. En sådan anordning vore emellertid långt ifrån tillfredsställande, utan i stället borde för detta klientel inrättas en särskild anstalt av medicinskt-pedagogisk karaktär. Till denna anstalt borde då även överföras dels de å uppfostringsanstalterna intagna abnorma och samhällsfarliga elever, vilka trots sin farlighet nu måste utskrivas vid 21 års ålder, och dels de skyddshemselever, vilka enligt nuvarande lagstiftning skulle överflyttas till uppfostringsanstalt. Anstalten skulle förläggas i anslutning till ett kriminalhospital, dit alla nu å olika håll vårdade kriminalpatienter skulle sammanföras. Detta anstaltskomplex borde även innefatta anstalter för de abnorma förbrytare, vilka behandlades enligt lagen om förvaring av förminskat tillräkneliga, vidare anstalter för de enligt lagen om internering av vissa återfallsförbrytare behandlade samt slutligen de för kriminella och asociala alkoholister avsedda anstalter, som för närvarande vore anslutna till tvångsarbetsanstalterna. Några större kostnader för staten skulle icke behöva uppkomma, enär genom inrättandet av en sådan anstalt ett hospital skulle kunna strykas i hospitalsplanen samt vissa andra anstalter nedläggas.

Styrelsen för skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall har ansett, att såväl de allmänna uppfostringsanstalterna som tvångsarbetsanstalterna borde uteslutas ur anstaltssystemet. Styrelsen har föreslagit, att den s. k. Hågakolonien vid Hall iordningställes till en slutna avdelning, dit från de öppna avdelningarna vid Hall samt från landets övriga skyddshem skulle överföras sådana manliga elever under 18 år, som visat sig olämpliga för vård å öppen anstalt. För de nu ifrågavarande ålderskategorierna skulle anordnas ett särskilt skyddshem, som av styrelsen benämnas skyddsanstalt, vilken skulle uppdelas i en öppen och en slutna avdelning, förlagda till skilda byggnader och på tryggsamt avstånd från varandra. Till skyddsanstalten skulle kunna från andra skyddshem överflyttas skyddshemselever, vilka gjort sig skyldiga till avvikande, våldsamt, uppviglande eller hotfullt uppträdande m. m. Om fördelningen av klientelet på den öppna och den slutna avdelningen skulle anstaltens styrelse besluta. Överflyttning från skyddsanstalt till skyddshem skulle

icke ifrågakomma. Beslutanderätten rörande överflyttning från skyddshem till skyddsanstalt av skyddshemselev under 18 år borde tillkomma statens inspektör för fattigvård och barnavård.

Länsstyrelsen i Stockholms län har ansett det ologiskt att, om lagstiftningen överhuvudtaget skulle inrikta sig på att undantaga ungdom mellan 18—21 år från lösdrivarlagens tillämpning, ändå i vissa fall, låt vara som yttersta utväg, återkomma till användningen av tvångsarbetsanstalt. Länsstyrelsen har funnit det logiskt riktigast att för nu ifrågavarande kategori åstadkomma särskilda anstalter, fortfarande av typ skyddshem eller uppfostringsanstalt men med strängare regi.

Samma uppfattning har *styrelsen för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö*.

Jämväl *barnavårdsnämnden i Stockholm* har yppat betänkligheter mot överflyttningen till allmän tvångsarbetsanstalt med hänsyn särskilt till att den unge därigenom skulle undandragas den uppfostran och utbildning, som de allmänna uppfostringsanstalterna och skyddshemmen erbjöde, samt sammanföras med de vanligen svårt asociala individer, som vistades å tvångsarbetsanstalterna. Nämnden ville emellertid icke motsätta sig sådan överflyttning såsom en sista utväg men har ifrågasatt, huruvida icke i stället överförande borde ske till särskild från uppfostringsanstalten eller skyddshemmet avskild avdelning eller särskild för dylik ungdom inrättad anstalt. I varje fall har nämnden ansett nödvändigt, att, innan överflyttningen till tvångsarbetsanstalt skedde, den unge underkastades någon tids psykiatrisk observation å därför avsedd särskild anstalt. Nämnden har även ifrågasatt lämpligheten av att intagande å eller överflyttning till skyddshem, som omförmäldes i 43 § 1 mom. lagen om samhällets barnavård, skulle vara utesluten, detta särskilt med tanke på de resurser för äldre ungdoms yrkesutbildning, varöver Stockholms stads skyddshem Skrubba och Eknäs förfogade. Vidare har nämnden ansett, att liksom skyddshemselever kunde överflyttas från skyddshem till allmän uppfostringsanstalt borde den, som intagits å allmän uppfostringsanstalt i stället för att undergå straff, kunna överflyttas till skyddshem.

Statens inspektör för fattigvård och barnavård har funnit det vara ett önskemål, att ifrågavarande ungdom helt skildes från lösdrivarklientelet, även när det gällde dess placering, samt att därför de bestämmelser, som komme att meddelas rörande överflyttning till allmän tvångsarbetsanstalt, borde erbjuda garanti, att sådan överflyttning komme till stånd, endast då det vore alldeles ofrånkomligt. I samma bestämmelser borde även klargöras förhållandet mellan de allmänna uppfostringsanstalterna och de nya skyddshemmen, vilkendera anstaltsformen som skulle anses såsom den strängare och under vilka förutsättningar intagning borde ske i ena eller andra anstalten. Den i förslaget angivna maximåldern för intagning i allmän uppfostringsanstalt eller 19 år borde höjas till 20 år. Inspektören har även ansett bestämmelser nödvändiga, huru förfaras skulle med de å allmän uppfostringsanstalt intagna unga personer, vilka vid 21 års ålder icke ansåges mogna att utskrivas utan att ändå hava gjort sig skyldiga till sådan förseelse, som kunde föranleda överflyttning till tvångsarbetsanstalt.

Svenska landskommunernas förbund har ansett, att möjlighet borde finnas för överflyttning till allmän tvångsarbetsanstalt.

En utbyggnad av systemet med överflyttning från en anstalt till annan har förordats av *socialstyrelsen* med hänsyn till de gynnsamma erfarenheter, som vunnits av detta system inom alkoholistvården. Styrelsen har föreslagit, att obegränsad möjlighet skapades till förflyttningar inom ett av styrelsen tänkt anstaltssystem, i vilket nu befintliga skyddshem skulle anses som de lindrigaste och därefter komme de föreslagna nya skyddshemmen samt slutligen de allmänna uppfostringsanstalterna som de svåraste. Ett överflyttningsinstitut förutsatte enligt styrelsens mening, för att det skulle fungera tillfredsställande och fylla därmed åsyftade viktiga funktioner inom anstaltsvården, dels att hos den beslutande myndigheten funnes tillgång till psykiatrisk expertis och dels att institutet tillämpades på enhetligt och konsekvent sätt. Det senare önskemålet häntydde på att uppgiften borde anförtros åt en central myndighet. Kostnaderna för överflyttningarna borde bestridas av staten.

Av vad jag förut anfört framgår, att för ifrågavarande ungdom avses skola inrättas särskilda skyddshem, ett för kvinnlig och ett för manlig ungdom. Skyddshemmet för kvinnlig ungdom är beräknat för 25 elever och det för manlig ungdom för 30 elever. Skyddshemmen äro avsedda att vara öppna anstalter. Med hänsyn till vikten av att, i och för observation, under någon tid kunna hålla de nykomna avskilda från de förut intagna ha skyddshemmen utrustats med erforderligt antal enkelrum. Till betryggande av att kompetenta befattningshavare komma att anställas har i kontrakten inryckts den bestämmelsen, att befattningshavarna skola av statens inspektör för skyddshemmet ha blivit förklarade behöriga till tjänstgöring vid hemmet. Vidare äro i kontrakten meddelade bestämmelser för tillförsäkrande av yrkesundervisning åt eleverna. Det torde vara klart, att i dessa skyddshem icke lämpligen böra intagas eller kvarhållas utpräglade psykopater eller individer av synnerligen svårartad typ. Förslaget utgår också ifrån att de yngre av dessa skola kunna intagas i eller överflyttas till allmän uppfostringsanstalt samt att de äldre och mest depraverade eller svårdisciplinerade skola kunna överflyttas till allmän tvångsarbetsanstalt.

*Departements-
chefen.*

Mot överflyttningen till allmän tvångsarbetsanstalt ha gjorts synnerligen allvarliga invändningar i åtskilliga av yttrandena. Med hänsyn härtill har jag ej ansett mig kunna ansluta mig till förslaget i denna del. Rörande behandlingen av det klientel, som enligt förslaget skulle överflyttas till allmän tvångsarbetsanstalt, råder i yttrandena i stort sett enighet därom att nämnda klientel icke bör intagas i de skyddshem, varom nu är fråga, utan bör beredas vård å särskilda anstalter. Hur denna vård närmare skall vara anordnad, därom äro emellertid meningarna mycket delade.

De förslag till frågans lösning, som framställts i yttrandena, gå i allmänhet vida utöver det föreliggande ärendet och kunna i varje fall ej förverkligas utan en ingående utredning. En utredning i nämnda hänseenden sammanhänger därjämte med vissa andra spörsmål, framför allt med skyddshemsverksamheten

överhuvud samt skyddshemmens organisation, frågor varpå jag i detta sammanhang icke kan närmare ingå. Ett uppskov med det föreliggande förslaget, till dess nämnda delvis vittutseende och svårutredda spörsmål vunnit sin lösning, torde icke vara lämpligt. I likhet med socialstyrelsen är jag av den meningen, att det klientel, som icke lämpligen kan intagas i de föreslagna skyddshemmen, tillsvidare bör intagas i eller överflyttas till allmän uppfostringsanstalt. Enligt förslaget skulle så redan kunna ske med de yngre mera avancerade eller svår-disciplinerade elementen. Vägande betänkligheter torde ej kunna anföras mot att såsom ett provisorium föra dit även äldre sådana. Dessa anstalter med sina resurser torde för närvarande vara de lämpligaste härför. I detta sammanhang vill jag nämna, att enligt 36 § i stadgan för Bonaanstalten (Sv. förf.-s. 378/1925) elev, som genom olovligt avvikande eller på annat sätt ådagalägger opålitlighet eller som eljest visat bristande vilja eller förmåga att tillgodogöra sig anstaltens fostran i de för eleverna eljest vanliga former, kan överföras till särskild övervakningsavdelning. Dit må ock hänvisas elev, som visat sig utöva särskilt skadlig inverkan på övriga i anstalten intagna. Enligt vad jag inhämtat har övervakningsavdelningen under de senaste sex åren icke behövt tagas i anspråk, då elevmaterialet kunnat därförutan på ett betryggande sätt omhänderhavas och vårdas. Ehuru nämnda avdelnings belägenhet icke är den bästa, torde den åtminstone tillsvidare kunna användas för ifrågavarande underåriga. Å uppfostringsanstalten vid Viebäck kan, enligt vad jag erfarit, ett särskilt hem, avsett för 18 elever, disponeras för ändamålet, om så skulle visa sig behövt. Jag har förvissat mig om att styrelsen för svenska diakonissällskapet, som äger uppfostringsanstalten å Viebäck, vilken, i motsats till Bonaanstalten, ej är en statsinstitution, är villig att å anstalten mottaga även de äldre åldersgrupperna av den kvinnliga ungdomen. Styrelsen har allenast förbehållit sig rätt att, därest vårderna av det nya klientelet skulle visa sig kräva kostnader utöver den ersättning, som enligt gällande kontrakt utgår till anstalten, få inkomma med förslag till kostnadernas täckande.

Med hänsyn till den nu föreslagna anordningen torde vissa modifikationer påkallas i lagtexten. Till dessa återkommer jag vid behandlingen av förslagets särskilda bestämmelser. Redan enligt förslaget ankommer det på Konungen att meddela närmare bestämmelser rörande intagning i eller överflyttning till allmän uppfostringsanstalt.

Jämväl beträffande förslagets övriga regler om överflyttning ha olika meningar uttalats i yttrandena. Frånsett ett par mindre ändringar, vilka icke torde kräva närmare motivering, har jag anslutit mig till förslaget i denna del. Överflyttningsinstitutet torde bli föremål för ytterligare övervägande vid den utredning rörande skyddshemsverksamheten och skyddshemmens organisation, som, enligt vad jag förut antytt, synes erforderlig.

I anledning av vad barnavårdsnämnden i Stockholm anført om de resurser för äldre ungdoms yrkesutbildning, varöver Stockholms stads skyddshem förfogade, har jag ansett möjligheter böra öppnas att jämväl i dylika skyddshem intaga eller dit överflytta ungdom över 18 år. Prövningen av vilka skyddshem, som i nu förevarande hänseende böra likställas med de för äldre ungdom avsedda, lär få ankomma på Kungl. Maj:t. Därjämte torde, som jag redan i

annat sammanhang framhållit, möjligheter böra beredas för intagning i barnhem — vartill även räknas lärlingshem — samt arbetshem eller annan därmed jämförlig anstalt, t. ex. ungdomshem.

Även med förslaget läggning att det mera utpräglat psykopatiska klientelet icke skulle beredas vård på de skyddshem, varom nu är fråga, synes i allt fall nämnda skyddshem böra erhålla möjlighet att vid behov anlita lämpliga läkare. Jag återkommer till spørsmålet vid behandlingen av anslaget till skyddsuppfostran.

Med hänsyn till vad jag här förut i olika sammanhang anfört torde jag sakna anledning att ingå på övriga i yttrandena berörda spørsmål.

Utskrivning.

I 1933 års förslag ha de i 45 § lagen om samhällets barnavård upptagna bestämmelserna om villkorlig utskrivning gjorts tillämpliga även på ungdom mellan 18 och 21 år. Nämnda paragraf stadgar bland annat, att i beslut om villkorlig utskrivning, vilket beträffande skyddshemselev meddelas av hemmets styrelse och eljest av barnavårdsnämnden, bör uppställas villkor med hänsyn till den utskrivnes bostad och sysselsättning samt förordnas om övervakning av denne. Beslut om villkorlig utskrivning innefattar rätt för styrelsen eller nämnden att när som helst återtaga den utskrivne; och skall denne återtagas, där hans uppförande eller annat förhållande föranleder därtill.

Beträffande slutlig utskrivning har förslagits ett tillägg till 46 § 3 mom. att sådan utskrivning skall äga rum senast då två år förflutit från omhändertagandet, dock må utskrivningen, när särskilda förhållanden det föranleda, uppskjutas ytterligare högst ett år. Där så prövas lämpligt, bör barnavårdsnämnd eller skyddshemsstyrelse besluta, att den utskrivne skall stå under tillsyn minst ett och högst två år från utskrivningen, i intet fall dock längre än till fyllda tjugufem år. I fråga om träffande av arbetsavtal ha de för barn gällande bestämmelserna gjorts tillämpliga, d. v. s. nämnden eller styrelsen har enahanda rätt som enligt lag tillkommer föräldrarna.

I fråga om den villkorliga utskrivningen har barnavårdsnämnden i Stockholm framhållit som önskvärt, att samma vidgade befogenheter för övervakare, som nämnden föreslagit vid behandlingen av de förebyggande åtgärderna, borde gälla ifråga om övervakare av villkorligt utskrivna. Nämnden har därjämte anmärkt, att det knappast vore möjligt att alltid uppställa villkor i fråga om den utskrivnes bostad, när det gällde unga personer, emedan arbetsförhållandena kunde påkalla ändring av boningsort. Då det icke vore rimligt, att skyddshemsstyrelsen ideligen skulle uppställa nya villkor angående bostaden torde därför »bör» i paragrafens första stycke utbytas mot »må».

Beträffande den slutliga utskrivningen ha i yttrandena framförts i huvudsak följande synpunkter.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet har framhållit, att bestämmelserna om barnavårdsnämnds (skyddshemsstyrelses) utövande av tillsyn över slutligt utskrivna och att för dem träffa arbetsavtal hade i allmänhet visat sig illusoriska. Förbundet har därför uttalat önskvärdheten av att regler infördes,

som hos vederbörande inskräpte vikten av att med uppmärksamhet följa de utskrivna och som innefattade icke endast skenbara utan verkliga möjligheter att effektivt utöva tillsynen ifråga. Förbundet har vidare framhållit, att reglerna om föräldrarnas rätt rörande bestämmande av arbetsavtal för barnen vore ganska invecklade och lämnade möjligheter att bestämmanderätten ifråga lades i barnens egna händer redan då dessa fyllt 16 respektive 18 år. Icke under något förhållande kunde föräldrarna bestämma över arbetsavtalet, sedan barnet fyllt 21 år eller ingått äktenskap. Enligt förbundets mening borde barnavårdsnämnden (skyddshemsstyrelsen) beredas möjlighet att, så länge den utskrivne vore under tillsyn, bestämma hos vem han skulle vara anställd och om villkoren för anställningen.

Barnavårdsnämnden i Stockholm har anförde.

Enligt nämndens mening vore tillsynen över de slutligt utskrivna av föga värde framför allt därför att varje maktmedel saknades. Nämnden och densamma underlydande skyddshemsstyrelser brukade därför mera sällan tillämpa 46 § lagen om samhällets barnavård utan låte i stället tiden för den villkorliga utskrivningen utsträckas; i vissa fall finge denna fortfa ända tills densamma vid respektive maximiålders inträde av sig själv upphörde. Detta hade som regel visat sig vara det bästa sättet att betrygga eftervården. Enligt den nuvarande lydelsen av 46 § sammanföle tidpunkten för tillsynens upphörande med maximiåldern för skyddsuppfostran, 18 respektive 21 år. Vid denna ålder skulle alltså slutlig utskrivning senast äga rum. Beträffande ungdom, som omhändertogs mellan 18 och 21 år, stadgades i förslaget, att slutlig utskrivning skulle äga rum inom 2 högst 3 år från omhändertagandet, varemot tillsynen kunde fortfa även efter berörda tid. En yngling, som omhändertogs vid 20 års ålder, måste sålunda slutligt utskrivas senast efter 2, undantagsvis högst 3 år, d. v. s. allra senast vid 23 år, men han kunde stå under tillsyn ända till 25 år. Nämnden ville dels på grund av det anförda och dels med hänsyn till den jämförelsevis höga åldern ifrågasätta ändamålsenligheten av en dylik konstruktion av den slutliga utskrivningen och den efterföljande tillsynen.

Enahanda synpunkter ha framförts av *länsstyrelsen i Stockholms län*.

Styrelsen för statens uppfostringsanstalt å Bona har funnit det svårgenomförbart att ställa utskrivne myndig person under tillsyn, som i vissa fall kunde utsträckas till fyllda 25 år, samt ifrågasatt om icke i lagen borde antydvas vad en dylik tillsyn skulle innebära för den som skulle tillses.

I yttrandena ha i detta sammanhang berörts vissa spörsmål, som ha avseende å slutlig utskrivning av barn, vilka omhändertagits jämlikt 22 § c) i gällande lag.

Sålunda har *barnavårdsnämnden i Stockholm* framhållit, att det icke sällan befunnits önskvärt, att en yngling eller ung flicka, som omhändertagits enligt nämnda lagrum men icke intagits i skyddshem utan t. ex. vistats i lärlingshem, och beträffande vilken skyddsuppfostran alltså skulle upphöra vid 18 års ålder, kunnat förbliva omhändertagen även efter nämnda ålder och med hänsyn till pågående yrkesutbildning fått kvarstanna i lärlingshemmet.

Barnavårdsnämnden i Göteborg har anmärkt på bestämmelserna i 46 § 2 mom. i gällande lag, att barn som omhändertagits för skyddsuppfostran men icke intagits i skyddshem skulle slutligt utskrivas senast då barnet fyllde 18 år.

Därest bestämmelsen kvarstode, skulle detta innebära, att nämnden först måste slutligt utskrivna barnet och sedan kanske omedelbart på nytt besluta att omhändertaga detsamma enligt de för ungdom över 18 år gällande reglerna. Ett sådant förfaringssätt kunde ingalunda vara praktiskt eller lämpligt. Bäst syntes nämnden vara att, med hänsyn till det nya lagförslagets bestämmelser, tiden för den slutliga utskrivningen av för skyddsuppfostran omhändertagna barn i vissa fall kunde utsträckas.

Barnavårdsnämnden i Malmö har ansett, att om barnavårdsnämnd skulle finna, att skyddsuppfostran enligt 22 § c) icke utan fara för den omhändertagne kunde förklaras avslutad, enär denne vore hemfallen åt ett så oordentligt, lättjefullt eller lastbart levnadssätt, att särskilda åtgärder från samhällets sida krävdes för hans tillrättaförande, skulle barnavårdsnämnden äga möjlighet att direkt förklara honom vara omhändertagen enligt de för ungdom över 18 år föreslagna reglerna.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet har uttalat sig i enahanda riktning som barnavårdsnämnden i Malmö.

De av svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet samt styrelsen för statens uppfostringsanstalt å Bona ifrågasatta föreskrifterna beträffande tillsynen över slutligt utskrivna synas, liksom motsvarande bestämmelser rörande de förebyggande åtgärderna, kunna utfärdas av Kungl. Maj:t i administrativ ordning. En erinran härom torde böra intagas i 46 §. För tillgodoseende av de önskemål i samma hänseende beträffande villkorligt utskrivna, som uttalats av barnavårdsnämnden i Stockholm, torde ett liknande stadgande böra införas i 45 §, därvid den jämkning i paragrafens avfattning, som nämnden jämväl föreslagit, bör vidtagas. Tillräckliga skäl synas däremot icke föreligga, att ifråga om slutligt utskrivna giva barnavårdsnämnd och skyddshemsstyrelse längre gående befogenheter att träffa arbetsavtal än som stadgas i 1933 års förslag.

Ehuru bestämmelserna om den slutliga utskrivningen och tillsynen därefter icke äro av tvingande natur och således de av länsstyrelsen i Stockholms län och barnavårdsnämnden i Stockholm uttalade synpunkterna kunna bli tillgodosedda inom ramen av de föreslagna reglerna, har jag emellertid, för vinnande av full överensstämmelse med vad som gäller beträffande barn, omhändertagna före fyllda 18 år, låtit nämnda regler undergå sådan jämkning, att en person, som omhändertagits efter 18 år, i intet fall må stå under tillsyn längre än till fyllda 24 år.

Det i vissa av yttrandena väckta förslaget om utsträckning av tiden, då barn, som omhändertagits jämlikt 22 § c) lagen om samhällets barnavård, senast skall utskrivas har jag ej ansett mig kunna förorda. Vad angår det av barnavårdsnämnden i Stockholm särskilt väckta spørsmålet, är det givetvis ej något hinder, att ett barn, för vilket så med hänsyn till pågående yrkesutbildning är lämpligt, frivilligt kvarstannar i ett lärlingshem efter fyllda 18 år. Att emellertid meddela tvingande regler i detta syfte torde ej vara lämpligt.

I likhet med vad som anförts i vissa av yttrandena, anser jag fall kunna föreligga, då ett vanartat barn bör kunna, utan att den pågående skyddsuppfostran dessförinnan upphör, omhändertagas enligt de för ungdom över 18 år

*Departements-
chefen.*

föreslagna reglerna. Möjlighet härför finnes emellertid enligt förslaget. Sålunda kan barnavårdsnämnden besluta, att vederbörande skall, när tiden för utskrivningen inträder, omhändertagas enligt nämnda regler samt förordna, att beslutet genast skall bringas till verkställighet. Skulle ännu större skyndsamhet vara av nöden, äger nämndens ordförande, i avbidan på nämndens beslut, omhändertaga den unge. Klart är att beträffande ett sådant beslut skola gälla de i lagförslaget meddelade bestämmelserna angående omhändertagande av ungdom, som fyllt 18 år.

Förslagets bestämmelser om kostnaderna för samhällets ungdomsskydd och om enskildas ersättningskyldighet.

Enligt nu gällande bestämmelser i lagen om samhällets barnavård (Kap. 8) skola kommunens utgifter för samhällets barnavård, i den mån de icke täckas av eljest för ändamålet avsedda medel, bestridas genom tillskott efter de grunder som för kommunalutskylders utgörande i allmänhet äro stadgade. Viss del av kostnaderna betalas emellertid av staten och landsting. Dessutom innehåller lagen (Kap. 9) bestämmelser om att barnavårdsnämnd äger omhändertaga egendom, som tillhör barnet eller tillfaller det medan det är omhändertaget samt därav uttaga ersättning för kostnaden för barnet. I vissa fall äger barnavårdsnämnd uttaga ersättning av barnets föräldrar.

1933 års förslag utgår ifrån att kostnaderna för skyddsuppfostran av ifrågasvarande underåriga vare sig den innebär skyddsuppfostran i skyddshem eller annan anstalt eller i enskilt hem skola bestridas av staten. I överensstämmelse härmed föreslogs ett tillägg till 61 § lagen om samhällets barnavård. Därjämte föreslogs införande av vissa bestämmelser i 9 kapitlet av lagen, i syfte att bereda möjlighet för staten att erhålla ersättning av den omhändertagne och hans föräldrar (68 §), därvid de principer, som redan kommit till uttryck i lagen om samhällets barnavård beträffande barn under aderton år tillämpats. Ersättning från föräldrar skulle sålunda utgå endast i mån av förmåga. Å länsstyrelse skulle ankomma att för statens räkning omhändertaga egendom och uttaga ersättning, som nyss sagts (68 §). Därjämte skulle länsstyrelse äga bestämma med vilket belopp och å vilka tider bidrag från föräldrar skulle utgå. Bidraget skulle utgivas till länsstyrelsen (71 §).

Beträffande kostnaderna för samhällets ungdomsskydd har i motiveringen till förslaget framhållits, bland annat, att förslaget i detta hänseende överensstämde med de principer, som kommit till uttryck i gällande lag om lösdrivares behandling samt i 1931 års proposition (nr 100) med förslag till vanartslag. Samtidigt ha emellertid i motiveringen uttalats farhågor för att förslagets regler i nämnda hänseende skulle kunna föranleda uppskov med omhändertagande av barn under 18 år, tills de uppnått denna ålder.

I en del av yttrandena ha nämnda farhågor understrukits, och till förhinderande av uppskov med omhändertagandet ha förslagits andra grunder för kostnadernas gäldande, innebärande bland annat helt andra principer be-

I anledning av vad sålunda anförts i yttrandena har spørgsmålet varit föremål för ytterligare öfvervägande inom socialdepartementet, och har öfver ett av statens inspektör för fattigvård och barnavård framlagt förslag i ämnet yttranden inhämtats från vissa myndigheter och sammanslutningar.

Överståthållarämbetet har framhållit, att bestämmelserna om omhändertagande för skyddsuppfostran av ifrågavarande ungdom komme att medföra en icke oväsentlig ökning av länsstyrelsens och bland dem särskilt överståthållarämbetets arbetsbörda. Än ytterligare bleve detta fallet genom förslagets bestämmelser om uttagande av ersättning och omhändertagande av egendom samt realisering av densamma. Vidare erhöles länsstyrelserna en icke lämplig dubbelställning genom att länsstyrelse skulle ifråga om ersättning av föräldrar både bestämma ersättningen och uttaga densamma. Ämbetet ansåge därför önskvärt att, om förslagets bestämmelser i denna del skulle bibehållas, barnavårdsnämnden ålades att hos länsstyrelse anhängiggöra talan om ersättning från föräldrar ävensom att omhändertaga och realisera underårigs egendom.

Jämväl länsstyrelsen i Stockholms län, barnavårdsnämnden i Malmö samt svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet ha ansett det mindre lämpligt att länsstyrelserna erhöile de uppgifter förslaget ålade dem.

Departementschefen.

härutinnan upptagna bestämmelserna torde vid sådant förhållande böra utgå ur förslaget.

Centralregister.

Barnavårdsnämnden i Malmö har framhållit, att enligt nu gällande lösdrivarlag vissa åtgärder skulle kungöras för rikets polismyndigheter. Det gällde beträffande meddelade varningar, beslut om tvångsarbete, frigivning från anstalt och medgivande åt frigiven ifråga om vistelseorten. Syftet med dessa bestämmelser vore, att åt den myndighet, som hade sig anförtrodd behandlingen av lösdrivare, bereda möjlighet att på ett snabbt och lättillgängligt sätt förskaffa sig upplysningar om de åtgärder, som tidigare kunde ha blivit vidtagna beträffande vederbörande. Enligt nämndens mening finge det anses uppenbart, att jämväl efter dessa ärendens förläggande till kommunal myndighet ett organiserat underrättelseväsen i en eller annan form vore nödvändigt, ja måhända ännu nödvändigare än förr. Hur detta problem bäst skulle lösas, med underrättelser enligt nu använt mönster eller genom ett centralregister, kunde nämnden i detta sammanhang icke närmare ingå på.

Departements-
chefen.

Att efterlikna lösdrivarlagens kungörelsebestämmelser torde icke vara lämpligt. Ej heller synes det mig behöfligt att upplägga ett centralregister, där alla barnavårdsnämnds åtgärder mot en person, som beträffs med ett sådant levnadssätt, som i 22 § d) sägs, skulle upptagas. För utrönande av huruvida en person varit föremål för sådan skyddsuppfostran i anstalt, varom nu är fråga, torde, då denna avses skola centraliseras till i huvudsak ett skyddshem för manlig och ett för kvinnlig ungdom samt till de allmänna uppfostringsanstalterna, en hänvändelse dit lämpligen kunna göras.

Förslagets särskilda bestämmelser.

Lagens rubrik samt underrubriker.

I 1933 års förslag benämnes lagen, efter de vidtagna ändringarna, lag om samhällets barnavård och ungdomsvård. Med anledning av vad som anförts i vissa av yttrandena har jag ansett ungdomsvård böra utbytas mot ungdomsskydd. För erhållande av en kortare benämning på lagen torde den lämpligen kallas barnavårdslag och ett tillägg härom göras till rubriken.

Förutom nämnda ändringar ha, i anslutning till 1933 års förslag, i anledning av de nya åldersgruppernas införande under lagen, ändring gjorts i en av lagens underrubriker.

1 §.

Utom de ändringar i förevarande paragraf, som omnämnts i den allmänna motiveringen, torde — till undvikande av ändring i åtskilliga följande paragrafer — ett tillägg böra göras att vad i lagen är stadgat med avseende å barnavård skall jämväl äga tillämpning ifråga om ungdomsskydd.

I lagen om samhällets barnavård användes begreppet barn för att beteckna dem som äro föremål för nämndens verksamhet, ehuru denna verksamhet i vissa fall kan fortfara till dess vederbörande uppnått 21 års ålder.

I 1933 års förslag har tillämpats den principen att i de fall, då de i lagen

beträffande barn meddelade bestämmelserna skola gälla personer, vilka beträffas med sådant levnadssätt, som i 22 § d) sägs, har detta uttryckligen angivits genom tillägg till respektive lagparagrafer. I de fall, där ändring ej vidtagits, avses begreppet barn skola ha samma innebörd som före lagändringen. För att någon tvekan härutinnan ej skall behöva uppstå har jag föreslagit ett tillägg till 1 § av innehåll att lagens bestämmelser, där de angivas gälla barn, icke skola äga tillämpning beträffande ungdom, mot vilken åtgärd vidtages med stöd av 22 § d).

2 § 1 mom. och 9 § 2 mom.

I dessa paragrafer ha gjorts vissa jämkningar, föranledda av de nya åldersgruppernas införande i barnavårdslagen, vilka jämkningar icke torde tarva särskild motivering.

8 § 1 mom.

I 1933 års förslag har till behandling upptagits ett spörsmål om ändring i bestämmelserna om barnavårdsnämnds sammansättning, vilket icke äger samband med förevarande lagförslag. I 6 § lagen om samhällets barnavård stadgas, bland annat, att av kommunen avlönad tjänsteman, som i och för sin befattning är redovisningsskyldig inför barnavårdsnämnden, icke må vara ledamot eller suppleant i samma nämnd. Länsstyrelsen i Södermanlands län har påyrkat ändring i nämnda bestämmelse i samband med avgivande av yttrande till Kungl. Maj:t över de besvär stadsfullmäktige i Nyköping anfört över ett av länsstyrelsen den 30 november 1925 meddelat utslag, varigenom länsstyrelsen upphävt stadsfullmäktiges beslut att till ledamot och ordförande i stadens barnavårdsnämnd utse en person, som vore barnavårdsman och i denna sin egenkap från fall till fall uppbure ersättning av staden. I nämnda den 16 februari 1926 dagtecknade yttrande har länsstyrelsen uttalat den uppfattningen att om, med hänsyn till bristen på uttrycklig lagbestämmelse huruvida barnavårdsman vore valbar eller icke till ledamot av kommuns barnavårdsnämnd, besvären skulle vinna bifall, en dylik brist i lagstiftningen borde skyndsamt avhjälpas. Regeringsrätten har sedermera bifallit besvären (se Regeringsrättens årsbok 1926, ref. nr 54 sid. 206—211).

I 1933 års förslag har den av länsstyrelsen påyrkade lagändringen ej ansetts böra komma till stånd. Som skäl härför har hänvisats till vad stadsfullmäktige i sina besvär i nämnda mål och statens inspektör för fattigvård och barnavård i ett i målet avgivet utlåtande anfört rörande bland annat svårigheten att erhålla lämpliga barnavårdsmän, om det fastsloges, att barnavårdsnämnds ledamöter ej finge förordnas som barnavårdsmän (se ref. sid. 209—211).

I yttrandena har beträffande detta spörsmål anförts i huvudsak följande:

Styrelsen för svenska stadsförbundet har ansett, att därest det vore påkallat att i lagstiftningen inskränka hos en kommunal nämnd anställd persons rätt att vara ledamot i samma nämnd, frågan borde ses i ett större sammanhang samt att särskilda skäl för en lagstiftning enbart beträffande barnavårdsmans ställning i förhållande till barnavårdsnämnd icke syntes föreligga.

Styrelsen för svenska landskommunernas förbund har förordat en ändring, som begränsades till att utestänga barnavårdsman från att väljas till ordförande i barnavårdsnämnd. En barnavårdsman, som utsåges till ordförande i nämnden, kunde enligt styrelsens mening onekligen komma i en egendomlig ställning. Enligt 16 § lagen om barn utom äktenskap hade barnavårdsnämnden att utöva tillsyn å barnavårdsmannens verksamhet samt finge, när anledning därtill förefunnes, entlediga honom och förordna ny barnavårdsman. I 8 § av kungörelsen den 23 november 1917 angående föreskrifter om barnavårdsmans verksamhet och tillsynen därå stadgades, att barnavårdsnämnden ålåde årligen granska av barnavårdsmannen förda anteckningar och räkenskaper och granskningen skulle av nämnden kunna uppdragas åt dess ordförande, annan ledamot av nämnden eller hos densamma anställd tjänsteman. Det vore uppenbart, att det under sådana förhållanden vore mindre lämpligt, att barnavårdsman innehade ordförandeskapet i nämnden.

Barnavårdsnämnden i Stockholm har ansett frågan om redovisningsskyldigheten vara av avgörande betydelse för spörsmålet ifråga. Att en person, som barnavårdsnämnd med stöd av 17 § lagen om barn utom äktenskap anställt för att mot ersättning tjänstgöra som barnavårdsman, vore en av kommunen avlönad tjänsteman syntes otvivelaktigt, vare sig han åtnjöte fast avlöning eller ersättningen utginge med visst belopp per fall. Hade barnavårdsnämnden omhändertagit ett barn utom äktenskap, för vilket sådan person av nämnden förordnats till barnavårdsman, torde det åtminstone numera vara vanligt, att nämnden ålade denne skyldighet att biträda nämnden med indrivning av bidrag från de försörjningsskyldiga. För de kommunen tillkommande medel han i denna egenskap mottoge vore han naturligen redovisningsskyldig inför barnavårdsnämnden samt torde följaktligen redan enligt den nuvarande lydelsen av 6 § i lagen icke vara behörig att vara ledamot eller suppleant i nämnden. Att däremot, såsom länsstyrelsen i Södermanlands län påyrkat, under alla förhållanden utesluta en barnavårdsman från sådan behörighet, torde icke vara lämpligt.

*Departements-
chefen.*

Då, på sätt styrelsen för svenska landskommunernas förbund framhållit, en barnavårdsman, som utses till ordförande i barnavårdsnämnd, kan komma i en olämplig ställning, har jag ansett mig böra föreslå ett tillägg till 8 §, som bland annat innehåller bestämmelser om ordförande i barnavårdsnämnd, av innebörd, att till ordförande ej må utses ledamot, som av nämnden förordnats till barnavårdsman. Härav framgår att, om en person förordnats till barnavårdsman av annan barnavårdsnämnd, denna omständighet ej utgör hinder för ordförandeskap. Av stadgandets grund följer, att ordförande i barnavårdsnämnd icke kan av nämnden utses till barnavårdsman. Gives bestämmelsen sådan begränsning, som ovan sagts, torde någon svårighet att erhålla lämpliga barnavårdsmän ej behöva uppstå därigenom.

18 §.

Förevarande paragraf i 1924 års lag innehåller bestämmelser om undersökning av fall, som anmälts eller eljest kommit till barnavårdsnämnds kännedom.

Beträffande barn, som besöker eller besökt skola, äro vissa föreskrifter meddelade om införskaffande av upplysningar från skolan samt om hörande av lärare eller lärarinna, av vilken barnet senast åtnjutit undervisning.

I 1933 års förslag har — förutom en del ändringar, föranledda av det nya klienteletts införande under lagen — gjorts ett tillägg till 18 § av innebörd att föreskrifterna om införskaffande av upplysning från skola m. m. må tillämpas beträffande ungdom, som omhändertagits efter 18 år, om anledning finnes till antagande, att utredningen i ärendet skulle befrämmas därigenom.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har med anledning av det föreslagna tillägget anført följande.

I ett ärende som nyligen underställts länsstyrelsens prövning förelåg det fall, att en barnavårdsnämnd, som hade att fatta beslut i fråga om en vanartad skolpojke, underlät såväl att sätta sig i förbindelse med läraren som att underätta läraren om sitt beslut, enär nämnden ansåg, att lärjungens eventuella relegation vore en olämplig bestraffningsåtgärd och skulle motverka pojken moraliska bättring. Länsstyrelsen förklarade sig anse tillräckligt bärande skäl icke hava förelegat för sagda underlåtenhet från barnavårdsnämndens sida. Under förutsättning att den sålunda av länsstyrelsen uttalade uppfattning vore riktig, skulle den föreslagna nya lydelsen av 18 § kunna leda till märkliga konsekvenser. Beträffande underårig över aderton år skulle nämligen gälla, att förbindelse med läraren behövde sökas, endast om anledning funnes till antagande, att utredningen i ärendet skulle därigenom främjas, under det att i fråga om annan underårig sådan förbindelse skulle i regel ske. Det syntes svårt att förstå varför skillnad skulle i förevarande avseende göras mellan olika åldersklasser av lärjungar. Länsstyrelsen vore böjd för den meningen, att den föreslagna bestämmelsen rörande underåriga över 18 år borde gälla även för andra underåriga. Emellertid vore frågan av den betydelse och omfattning, att den syntes böra närmare undersökas. Därvid torde ej kunna undgå, att spörsmålet om förhållandet mellan barnavårdsnämndens uppgifter och skolans disciplinära bestraffningsrätt bleve föremål för en ingående utredning.

Att på sätt länsstyrelsen påyrkat giva de för barn nu gällande bestämmelserna samma innehåll som de för personer mellan 18 och 21 år föreslagna, torde icke vara lämpligt. I de flesta fall lär det vara onödigt att beträffande äldre ungdom, som sedan länge avslutat sin skolundervisning, söka förbindelse med lärare och skola. Däremot torde den av länsstyrelsen anmärkta skillnaden mellan lärjungar av olika åldersklasser böra undanröjas. Detta synes lämpligen kunna ske på det sättet att åt den föreslagna bestämmelsen gives det innehåll, att beträffande person, som fyllt 18 men ej 21 år, bestämmelserna om införskaffande av upplysning från lärare etc. skola tillämpas, ifall den underårige besöker läroanstalt eller anledning eljest finnes till antagande att utredningen i ärendet skulle befrämmas därigenom.

De av länsstyrelsen anförda synpunkterna om förhållandet mellan barnavårdsnämndens uppgifter och skolans disciplinära bestraffningsrätt äro, enligt vad jag inhämtat, föremål för övervägande inom skolöverstyrelsen.

I förevarande paragraf har intagits den förut omförmälda bestämmelsen om beredande av tillfälle för polismyndighet att i vissa fall deltaga i barnavårdsnämnds överläggningar, varjämte ett par jämkningar av huvudsakligen redaktionell innebörd vidtagits.

Departements-
chefen.

20, 22—24 §§, 26 och 27 §§.

I förevarande paragrafer ha, förutom de ändringar, som omnämnts i den allmänna motiveringen, i anslutning till 1933 års förslag några jämkningar vidtagits i anledning av de nya ålderskategoriernas införande under lagen.

Med anledning av att den i 1933 års förslag brukade benämningen på det nya klientelet nämligen »underårig, som avses i 22 § d)» i vissa yttranden ansetts missvisande, enär underårig även omfattade barn, har denna benämning i 20 § och de följande, där densamma förekommer, utbytt mot det mera neutrala uttrycket »person, som avses i 22 § d)» eller liknande uttryck.

25 §.

I 1933 års förslag ha bestämmelserna om verkställighet av barnavårdsnämnds beslut angående omhändertagande för skyddsuppfostran i 25 § lagen om samhällets barnavård gjorts tillämpliga beträffande ungdom mellan 18 och 21 år med följande modifikation. Beslutet skall delgivas icke blott föräldrarna utan även den vars omhändertagande är ifråga. Däremot skall skriftlig förklaring icke avfordras föräldrarna, huruvida de samtycka till beslutets verkställande. Beslutet skall alltid underställas länsstyrelsen. Beträffande barn skall underställning ske allenast om föräldrarna icke samtyckt till omhändertagandet.

Ifrågavarande bestämmelser ha mött erinran från *barnavårdsnämnden i Malmö*, som ansett, att förklaring, som nyss nämnts, borde avfordras föräldrarna.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet har anmärkt på de i 25 § meddelade bestämmelserna om tiden, då beslut angående omhändertagande skulle underställas länsstyrelsen. Förbundet har ansett det icke vara behövt att den gällande tidsfristen tre veckor lämnades och förmenat att uttrycket »så snart ske kan» ej tillräckligt framhölle, att skyndsamhet vore av nöden. Förbundet har föreslagit, att beslutet ofördröjligen skulle underställas länsstyrelsen, sedan delgivning skett med föräldrarna och den underårige. I konsekvens härmed ansåge förbundet ändring böra ske av mom. 1 därhän, att det även därstädes förekommande uttrycket »så snart ske kan» utbyttes mot ofördröjligen.

*Departements-
chefen.*

Att när det gäller omhändertagande av personer i åldern 18—21 år, vilka ofta torde ha lämnat föräldrahemmet, icke blott delgiva föräldrarna barnavårdsnämndens beslut utan även avfordra dem förklaring, huruvida de samtycka till beslutets verkställande, torde icke vara behövt. Framhållas må ock, att ett samtycke av föräldrarna har en helt annan verkan beträffande barn under 18 år, enär ett dylikt samtycke föranleder, att beslutet ej behöver underställas länsstyrelsen.

Ett borttagande, på sätt svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet anför, av den för underställning stadgade tidsfristen tre veckor torde icke vara lämpligt, då detta skulle föranleda ändring i gällande praxis, enligt vilken

ett beslut, som underställes senare, icke kan av länsstyrelsen fastställas. För att tillgodose de av förbundet uttalade synpunkterna har jag ansett tidsfristen kunna inskränkas till två veckor. Vidtages denna ändring, torde det icke vara lämpligt att orden »så snart ske kan» i 2 mom. utbytas mot »ofördröjligen». För att emellertid inskräpa att delgivning m. m. bör ske ofördröjligen har en bestämmelse härom införts i 1 mom.

28 §.

Enligt 1933 års förslag skulle förevarande paragraf — som medger barnavårdsnämnd i kommun, där barn under 18 år under tillfälligt uppehåll anträffats bettlande eller eljest beträffats med vanart, att överlämna barnet till barnavårdsnämnden i den kommun, där barnet har sin egentliga vistelseort — lämnas oförändrad och sålunda icke äga tillämpning å personer, som fyllt 18 år.

Utsträckning av paragrafens bestämmelser till att avse jämväl ungdom över 18 år har i yttrandena påkallats av *överståthållarämbetet, statens inspektör för fattigvård och barnavård, svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet samt barnavårdsnämnden i Stockholm.*

Barnavårdsnämnden i Stockholm har till utveckling av sin mening framhållit, att det just beträffande äldre ungdom vore av synnerlig vikt, att det enkla förfarande, som 28 § anvisade, kunde komma till användning, då så ansåges lämpligt. Bestämmelsen hade sin särskilda betydelse för storstäderna. I Stockholm hade den aldrig behövt komma till användning, då det gällt barn från grannkommunerna. I dylika fall hade nämligen dessa kommuners egna barnavårdsnämnder som regel efter ett enkelt underhandsmeddelande själva ingripit. I de flesta fall hade det varit fråga om äldre barn från mera avlägsna orter, vilka på egen hand begivit sig från hemmet eller någon arbetsanställning och under bettlande eller uteliggande eller på grund av annat oordentligt levnadssätt anhållits av polisen och överlämnats till nämnden. Sedan nämnden satt sig i förbindelse med ordföranden i hemkommunens barnavårdsnämnd, hade vederbörande i allmänhet redan efter en eller annan dag kunnat avhämtas eller hemsändas. Det vore ur storstadssynpunkt beklagligt om paragrafen ifråga undantoges från tillämpning på äldre ungdom.

I detta sammanhang har nämnden uttalat, att barnavårdsnämnden i den kommun, där barnet eller den unge anträffats, borde erhålla rätt till ersättning för de av den lämnade vården och hemsändandet föranledda kostnaderna.

Med anledning av vad i yttrandena framhållits, har jag ansett förevarande paragraf böra utsträckas att avse även ungdom, som fyllt 18 men ej 21 år. Som följd härav ha ett par smärre ändringar vidtagits i paragrafen. Där emot torde tillräckliga skäl ej föreligga att, med ändring av hittills gällande regler, ålägga hemkommunen att ersätta kostnaderna för överlämnandet och för vård dessförinnan.

*Departements-
chefen.*

30—32 §§ och 38 §.

I 31 § ha intagits de bestämmelser om rätt för polismyndighet att omhändertaga underårig, vilka omförmäls i den allmänna motiveringen. Därjämte ha i

anslutning till 1933 års förslag i förevarande paragrafer vidtagits en del smärre ändringar föranledda av de nya ålderskategoriernas införande under lagen.

35 §.

Förutom vissa mindre jämkningar, som föreslagits i 1933 års förslag, ha i denna paragraf upptagits de i den allmänna motiveringen omförmälda bestämmelserna om intagning i allmän uppfostringsanstalt m. m. samt om förvaring i vissa fall genom polismyndighets försorg.

Av 33 § fattigvårdslagen framgår, att personer under 18 år ej må intagas i arbetshem. Någon erinran härom i förevarande paragraf torde ej vara behövlig.

36 § i 1933 års förslag.

I 1933 års förslag har förevarande paragraf, enligt vilken barnavårdsnämnd har att bereda omhändertaget barn, som är i behov därav, specialvård å för ändamålet lämpad anstalt eller annorstädes, gjorts tillämplig jämväl beträffande ungdom, som omhändertages efter fyllda 18 år.

Barnavårdsnämnden i Stockholm har ifrågasatt huruvida icke skyldigheten att vidtaga i paragrafen omförmälda åtgärder borde, när det gällde skyddshemselev, som omhändertagits efter fyllda 18 år, ankomma på skyddshemmets styrelse.

*Departements-
chefen.*

Den föreslagna utvidgningen, som ju endast skulle avse enligt förevarande lag omhändertagna och således ej annan ungdom över 18 år, som är i behov av dylik vård, torde icke vara erforderlig. Som hittills skett synes det böra ankomma på fattigvårdsstyrelse att vidtaga åtgärder i detta hänseende. Av 16 § lagen om samhällets barnavård framgår, att barnavårdsnämnd för sådant ändamål äger träda i förbindelse med fattigvårdsstyrelse.

Liksom beträffande skyddshem, avsedda för barn omhändertagna före 18 år, torde det i de reglementen för de nya skyddshemmen, vilka enligt 44 § skola fastställas av Konungen, böra intagas bestämmelser om vård av skyddshemselev, som drabbas av sjukdom, för vilken erforderlig vård ej kan beredas inom hemmet.

På grund av det anförda har jag ansett 36 § böra utgå ur förslaget.

37 § 2 mom.

I 1933 års förslag ha bestämmelserna i 37 § 2 mom. lagen om samhällets barnavård, att barnavårdsnämnden eller den, åt vilken nämnden sådant överlåtit, tillkommer den rätt att ha uppsikt över omhändertaget barn, som ej är skyddshemselev, och att tukta det, vilken eljest tillkommer föräldrarna, gjorts tillämpliga även å ungdom, som omhändertagits efter 18 år.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet har erinrat om att enligt lagen om barn i äktenskap föräldrarnas vårdnadsrätt upphörde, då barnet fyllt 21 år eller ingått äktenskap, vid vilken tidpunkt således barnavårdsnämndens eventuellt fostrarens befogenhet att ha uppsikt över den omhändertagne, tukta honom etc. jämväl upphörde. Önskvärt syntes vara att, särskilt med hänsyn till äldre ungdom, bestämmelsen ifråga erhöile en tydligare och delvis annan formulering.

Med anledning av vad förbundet anfört har en redaktionell jämkning vidtagits i förevarande lagrum, sådant det var avfattat enligt 1933 års förslag. *Departements-
chefen.*

40 §.

I anledning av den ändring, som vidtagits i 35 §, har förevarande stadgande utsträckt att avse alla i barnhem (lärlingshem) intagna.

43—46 §§ och 48 §.

I dessa paragrafer ha vidtagits de ändringar, som omförmäls i den allmänna motiveringen eller blivit en följd därav.

Med hänsyn till att enligt departementsförslaget i allmän uppfostringsanstalt även kan intagas äldre ungdom har hänvisningen i 44 § till lagen angående verkställighet av domstols förordnande om tvångsuppfostran inskränkts till att avse 2—4 §§ och 6 §. Utrymme för tillämpning av 10 och 11 §§ saknas, enär, såsom av det följande kommer att framgå, kostnaden för skyddsuppfostran av den som omhändertages efter fyllda 18 år i sista hand bestrides av staten. Ej heller kunna bestämmelserna om utskrivning i 5 § nämnda lag tillämpas. I stället har stadgats, att bestämmelserna i 46 § 1 mom. första stycket och 2 mom. andra stycket i förslaget om slutlig utskrivning skola gälla jämväl beträffande sådan omhändertagen, som intagits i eller överflyttats till allmän uppfostringsanstalt. Härav blir en följd, att en person, som t. ex. först ett år efter omhändertagandet intages i allmän uppfostringsanstalt, måste utskrivas senast två år efter intagandet där. Därjämte har tillagts, att beslut om utskrivning, som nu sagts, meddelas av anstaltens styrelse.

I övrigt överensstämma paragraferna, bortsett från några jämkningar, med 1933 års förslag.

62, 63 och 65 §§.

I 1933 års förslag har till 61 § lagen om samhällets barnavård, vari bland annat föreskrives, att kommunens utgifter för samhällets barnavård bestridas genom tillskott efter de grunder, som för kommunalutskylders utgörande i allmänhet äro stadgade, gjorts ett tillägg, att kostnad för skyddsuppfostran av person, som avses i 22 § d), bestrides av staten samt att Konungen meddelar de närmare bestämmelser härutinnan, som prövas erforderliga.

I vissa av yttrandena ha gjorts anmärkningar mot bestämmelsens avfattning.

Sälunda har barnavårdsnämnden i Stockholm framhållit, att — utan kännedom om vad de bestämmelser, som Kungl. Maj:t enligt förslaget skulle utfärda, komme att gå ut på — vore innebörden av ordet »bestrida» oklar. I de fall då den unge intoges i skyddshem enligt 43 § 2—3 mom., kunde staten exempelvis genom länsstyrelsen direkt betala skyddshemsavgiften. Men om den unge, vilken enligt förslaget i vissa fall skulle kunna överlämnas till enskilt hem, utackorderades, torde länsstyrelsen knappast ha möjlighet att direkt utbetala utackorderingsavgift och andra kostnader för den utackorderade. Om däremot ordet »bestrides» utbyttes mot »ersättes» eller »gottgöres», bleve meningen tyd-

ligen den, att barnavårdsnämnden i båda fallen hade att betala kostnaderna och därefter erhöile gottgörelse av statsmedel. Någon risk för att staten därigenom skulle ådragas onödiga kostnader, torde icke föreligga, då varje beslut om omhändertagande enligt 22 § d) skulle underställas länsstyrelsen.

Liknande synpunkter ha uttalats av *överståthållarämbetet* samt *svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet*.

Därjämte har i vissa av yttrandena påpekats, att ändring vore nödvändig i bestämmelserna i 62 § lagen om samhällets barnavård angående förvärv av hemortsrätt.

Sälunda har *svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet* framhållit, att särskilda bestämmelser erfordrades för att statsverkets utgifter för omhändertagen skulle påverka hemortsrätten liksom kommuns utgifter. Detsamma vore förhållandet jämväl ifråga om ersättning av den omhändertagnes hemortskommun.

Barnavårdsnämnderna i Stockholm och Malmö ha betonat vikten av att omhändertagna, som överlämnades till enskilt hem, icke komme att förvärva hemortsrätt i den kommun, där hemmet vore beläget. I annat fall skulle större städer och samhällen praktiskt taget komma att sakna möjlighet till utackordering i enskilt hem utom den omhändertagande kommunen.

Departements-
chefen.

För att förhindra den tolkning av den föreslagna bestämmelsen i 61 §, som kommit till uttryck i yttrandena, har densamma utesluts ur 61 § och i stället införts såsom ett andra stycke i 63 § samt givits det innehållet att för utgift, som kommun haft för skyddsuppfostran av person, omhändertagen jämlikt 22 § d), äger kommunen rätt till ersättning av staten. Givdes bestämmelsen en sådan avfattning torde därav framgå, att ersättning jämväl skall utgå för transportkostnader o. d., därest ej handräckning för ändamålet begärts av polismyndighet. Sådan handräckning skall nämligen jämlikt 77 § lagen om samhällets barnavård meddelas utan kostnad för barnavårdsnämnden. Vidare har till 65 § första stycket gjorts ett tillägg, varav blir en följd, att samma regler, som gälla angående utfående av ersättning för barn, komma att bli tillämpliga beträffande ungdom, som omhändertagits jämlikt 22 § d). Några av Konungen utfärdade bestämmelser i ämnet bli vid sådant förhållande ej erforderliga. Att som svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet ifrågasatt meddela bestämmelser om ersättning av den omhändertagnes hemortskommun torde ej vara lämpligt utan synes vistelsekommunen böra få sina utgifter ersätta direkt av staten. Någon ändring i 62 § andra stycket torde därför ej vara erforderlig. Klart är att i åtskilliga fall vistelsekommun och hemortskommun sammanfalla. Då så ej är förhållandet blir det vistelsekommunen, som skall begära ersättning direkt av staten och således ej först av hemortskommunen och denna i sin ordning av staten. För att detta tydligt skall framgå av lagtexten har ordet vistelsekommun synts böra användas i det föreslagna tillägget till 63 §. Så har ock skett i 65 §.

Beträffande spørsmålet om förvärv av hemortsrätt kan anmärkas, att genom de föreslagna tilläggen till 63 och 65 §§ kostnaden för skyddsuppfostran kommer att — i första hand — betraktas som en kommunens utgift och bör givet-

vis inverka på förvärv av hemortsrätt på enahanda sätt som kommunens utgift för barn. I detta syfte ha de för barn stadgade reglerna i 62 § första stycket utsträckts att avse alla omhändertagna.

73 och 74 §§.

74 § har i 1933 års förslag underkastats vissa jämkningar i anledning av de nya ålderskategoriernas införande under lagen.

Ändring i paragrafen i annat hänseende har påkallats av *statens inspektör för fattigvård och barnavård*, som anfört följande.

Första stycket i paragrafens första moment, enligt dess nuvarande lydelse, avsåge bland annat barn, vars omhändertagande för skyddsuppfostran vore i fråga men som ännu icke blivit omhändertaget, i varje fall icke intagits på skyddshem eller annan anstalt. Bestämmelsen i andra stycket, som avsåge i hem eller anstalt intaget barn, vore emellertid av mindre omfattning än den i första stycket, enär där icke omnämndes sådant uppsåtligt förhindrande av barnets återförande, som bestode i att dölja barnet eller lämna vilseledande uppgifter rörande detsamma. Detta hade visat sig vara en betänkelig brist i lagen, en brist som efter den nya ordningens genomförande torde komma att visa sig ännu kännbarare. Då någon särskild anledning att utesluta sådan uppsåtlig hjälp åt rymlingar att hålla sig undan, icke torde kunna anföras, syntes i detta syfte ett tillägg böra göras till andra stycket.

Enahanda synpunkter ha anförts av *styrelsen för skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall*.

I anledning av vad sålunda anförts har ett tillägg gjorts till första momentet andra stycket i 74 §, så att även den kan straffas som antingen genom att dölja den avvikne eller genom vilseledande uppgifter uppsåtligen lagt hinder i vägen för hans återförande till skyddshemmet eller anstalten. Därjämte ha straffbestämmelserna i 73 och 74 §§ omarbetats till överensstämmelse med nu gällande böteslagstiftning.

*Departements-
chefen.*

75 §.

I förevarande paragraf ha gjorts vissa jämkningar föranledda av de nya ålderskategoriernas införande under lagen.

Härutöver ha ändringar påyrkats av *svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet*, som anfört följande.

Enligt förbundets mening innebure de i denna paragraf givna föreskrifterna för erhållande av handräckning av polismyndighet en besvärlig, tidsödande och onödig omgång. Föreskrifterna torde i allmänhet icke efterlevas. I stället begärde barnavårdsnämnden handräckning för ändamålet hos polismyndigheten med åberopande av 77 § barnavårdslagen och torde också i regel erhålla den. Stadgandena i 75 § vore tydligtvis föranledda av rätten för barnavårdsnämnd att förelägga föräldrar m. fl. personlig inställelse. Icke förty syntes de böra ändras därhän, att erhållandet av handräckning även i ifrågavarande avseende skulle lämnas utan iakttagande av angivna ytterst besvärliga och tidsödande åtgärder.

I anledning av vad svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet anfört har jag föreslagit viss utvidgning i barnavårdsnämnds möjligheter att erhålla handräckning av polismyndighet enligt förevarande paragraf.

*Departements-
chefen.*

78 och 81 §§.

I dessa paragrafer ha, i anslutning till 1933 års förslag, gjorts vissa smärre ändringar i anledning av de nya ålderskategoriernas införande under lagen.

Förslag till lag om ändring i lagen om fattigvården.

Statens inspektör för fattigvård och barnavård har framhållit, att som en konsekvens av ändringen i lösdrivarlagen borde åldersgränsen i 74 och 92 §§ fattigvårdslagen höjas från 18 till 21 år.

I enahanda riktning har *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* uttalat sig.

Med anledning av vad sålunda anförts i yttrandena och då av samma skäl ändring i 38 § 2 mom. jämväl torde böra vidtagas, har inom socialdepartementet upprättats förslag till lag om ändrad lydelse av 38 § 2 mom. samt 74 och 92 §§ lagen om fattigvården jämte övergångsbestämmelser.

Övriga frågor.

Utöver de spørsmål, för vilka jag i det föregående redogjort, ha i yttrandena berörts följande mera fristående frågor nämligen:

anstånd med verkställighet av beslut om skyddsuppfostran,
ökning av antalet kvinnliga fattigvårdskonsulenter,
avgränsningen mellan samhällsvård enligt lagen om samhällets barnavård, å ena sidan, samt fattigvård, å den andra,
ersättning av hemortskommun, då barn utom äktenskap bleve omhändertaget av barnavårdsnämnd m. m.,

beredande av möjlighet för barnavårdsnämnd — antingen genom ändring i lagen om straffregister eller på annat sätt — att få upplysning huruvida en till nämnden anmäld ung person eller hans föräldrar varit föremål för behandling enligt strafflagen eller lösdrivarlagen,

gränsen mellan de fall, där strafflagen skulle tillämpas och de där barnavårdsnämnden skulle ingripa,

eftergivande av åtal då fråga vore om unga personer,

utvidgning av bestämmelserna i 5 kap. 3 § strafflagen så att sakfälld person, som fyllt 18 men ej 21 år, kunde intagas på allmän uppfostringsanstalt,

ändring av interneringstiderna i lösdrivarlagen,

ändring i lagen den 2 augusti 1927 om utlännings rätt att här i riket vistas.

Vidare har i 1933 års förslag ifrågasatts ett tillägg till stadgandet i 2 § 2 mom. regeringsrättslagen, så att detsamma skulle avse icke blott mål rörande samhällets barnavård utan även mål rörande samhällets ungdomsskydd.

Departements-
chefen.

Det i 1933 års förslag ifrågasatta tillägget till regeringsrättslagen anser jag böra komma till stånd. Förslag härutinnan lärer chefen för justitiedepartementet komma att anmäla.

Spörsmålet om ändring i lagen om utlännings rätt att här i riket vistas torde vara föranlett därav att i 31 § nämnda lag bland annat stadgas, att utvisning må ske av utlännings, som beträdes med lösdriveri, vilken möjlighet efter före-

varande lagändring ej står öppen beträffande ungdom mellan 18 och 21 år. Emellertid stadgas i nämnda lagrum, att utvisning må ske av utlänning, som beträdes med bettlande eller som gör sig skyldig till yrkesmässigt övande av otukt eller utnyttjande av annans otuktiga levnadssätt ävensom enligt 25 § i lagen av den som saknar viss legitimationshandling. Vidare kan, efter den vidtagna ändringen i 65 § lagen om samhällets barnavård, jämförd med 61 § 2 mom. lagen om fattigvården, hemsändning ske av utlänning, vars omhändertagande enligt lagen om samhällets barnavård föranlett utgift för kommun. Med hänsyn till de möjligheter, som sålunda stå till buds, torde någon ändring i lagen om utlännings rätt att här i riket vistas, åtminstone för närvarande, icke vara påkallad.

Beträffande de övriga i yttrandena till behandling upptagna spörsmålen synes den föreslagna lagstiftningen om samhällets ungdomsskydd icke böra fördröjas av en lösning utav desamma, utan torde de få komma under bedömande i annat sammanhang.

Departementschefen uppläser härefter de inom socialdepartementet upprättade förslagen till *lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling, lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård och lag angående ändrad lydelse av 38 § 2 mom. samt 74 och 92 §§ lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården* av den lydelse, bilagor till detta protokoll utvisa.¹

Härefter hemställer departementschefen, att för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler lagrådets utlåtande över det upplästa förslaget till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 12 juni 1885 angående lösdrivares behandling måtte genom utdrag av protokollet inhämtas.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Bertil Wirseen.

¹ Dessa bilagor, vilka äro lika lydande med de vid propositionen fogade lagförslagen, hava här uteslutits.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd
den 6 mars 1934.*

Närvarande:

justitierådet EKLUND,
regeringsrådet ASCHAN,
justitieråden GREFBERG,
FORSSMAN.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 23 februari 1934, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsrådet Konrad Persson.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i stats-
rådet å Stockholms slott den 9 mars 1934.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden
UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VANNERSTRÖM, LEO,
ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och ecklesiastik-
departementen anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller,
lagrådets den 6 mars 1934 avgivna utlåtande över det den 23 februari 1934
till lagrådet remitterade förslaget till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den
12 juni 1885 (nr 27) angående lösdriivares behandling och hemställer, att detta
förslag, som av lagrådet lämnats utan erinran, samt förslagen till lag angä-
ende ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets
barnavård och till lag angående ändrad lydelse av 38 § 2 mom. samt 74 och
92 §§ lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården måtte genom propo-
sition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter
biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kron-
prinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas propo-
sition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Åke Karlholm.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
Propositionen	1
Förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling	2
Förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård	3
Förslag till lag angående ändrad lydelse av 38 § 2 mom. samt 74 och 92 §§ lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården	14
Utdrag av statsrådsprotokollet den 23 februari 1934	16
<i>Den lagstiftning enligt vilken ungdom i åldern 18—21 år bör behandlas</i>	16
Lagen angående lösdrivares behandling	16
Barnavårdslagen	17
Tidigare behandling av frågan	18
Sakkunnigförslag angående lösdrivarlagstiftningen m. m. s. 18 — 1930 års riksdag s. 18 — 1931 års riksdag s. 19 — 1932 års riksdag s. 20.	
1933 års förslag	21
Departementschefen	22
<i>Förslag till lag om ändring i lösdrivarlagen</i>	22
<i>Förslag till lag angående ändring i lagen om samhällets barnavård</i>	22
Förslaget i allmänhet	22
Organet i första instans	22
Departementschefen s. 24.	
Förutsättningarna för ingripande	25
Departementschefen s. 29.	
Förebyggande åtgärder	30
Departementschefen s. 31.	
Omhändertagande för skyddsuppfostran	32
Departementschefen s. 33.	
Anstaltsvården	34
Departementschefen s. 41.	
Utskrivning	43
Departementschefen s. 45.	
Förslagets bestämmelser om kostnaderna för samhällets ungdomsskydd och om enskildas ersättningsskyldighet	46
Departementschefen s. 47.	
Centralregister	48
Departementschefen s. 48.	
Förslagets särskilda bestämmelser	48
<i>Förslag till lag om ändring i lagen om fattigvården</i>	58
Övriga frågor	58
Utdrag av lagrådsprotokollet den 6 mars 1934	60
Utdrag av statsrådsprotokollet den 9 mars 1934	61